

Tradice Otců

Z promluvy svatého opata Teodora Studijského

Ó jak vzácným darem je kříž! Hle, jaká krása na pohled. Kmen kříže není jako onen rajský strom, na němž se snoubilo dobro a zlo; je celý krásný, skvělý na pohled i na chuť.

Neboť kříž plodí život, a ne smrt, dává světlo, a nikoliv tmu, uvádí do ráje a nevyhání z něho. Jako král vystupující k triumfu na válečný vůz vystoupil Kristus na kříž, potřel vládce smrti ďábla a vysvobodil z tyranova otroctví celé lidské pokolení.

A když byl Pán jako nejudatnější bojovník v boji na kříži zraněn na ruku i nohou a byl mu proboden božský bok, uzdravil naši přirozenost, smrtonosným hadem zmrzačenou, z ran zlých skutků.

Z rajského kmene kdysi vzešla naše smrt, z kmene kříže nyní prýští náš nový život. Z rajského stromu nás kdysi lstivý had oklamal, křížem jsme ho však zahnali. Jaká to nevidaná proměna! Místo smrti dostáváme život, místo

porušení neporušenost, místo hanby slávu.

Právem tedy volal svatý apoštol: Ať je daleko ode mne, abych se chlubil něčím jiným než křížem našeho Pána Ježíše Krista, kterým je pro mě ukřižován svět a já světu. Neboť ta největší moudrost, která jako by vykvetla z kříže, usvědčila všechnu nabubřelost světské moudrosti a domýšlivou pýchu ze lži. Všeliké dobro vzešlo z kříže a zničilo zárodky veškeré zloby a špatnosti.

Papež Pius XII. — tichý spojenec nacistů?

Komunistické dezinformace jsou stále s námi

29. března přinesl italský list *La Repubblica* článek reportéra Marca Ansalda, který oznámil, že má složku o Piu XII., jež doplňuje dokumentaci nalezenou dosud ve vatikánských archivech. Článek cituje komentář Sestry Margherity Marchione, specialistky na život a dílo Pia XII.

„Rusové plánovali, že po válce převzou kontrolu nad Evropou. Největší překážkou tohoto plánu byla katolická církev,“ napsala Sestra Marchione. Podle ní přišla první tvrzení o tiché spolupráci Církve s nacisty z komunistického Ruska. Na budoucích obsazených územích, zvláště v Polsku, potřebovali komunisté zlomit loajalitu lidí k papeži. „Měli prostý plán,“ napsala Sestra Marchione: „Přesvědčit každého, že papež podporoval za války nacisty a proto se po válce nedá Církvi věřit.“ To by bylo posílilo komunistický vliv a kontrolu.

Přitom podle nově objevených dokumentů byl Pius XII. Třetí říši považován za nepřítel číslo jedna. Memoranda a listy, objevené v archivech Stasi, ukazují, že němečtí špioni ve Vatikánu se zajímali o papežovy snahy pomoci Po-

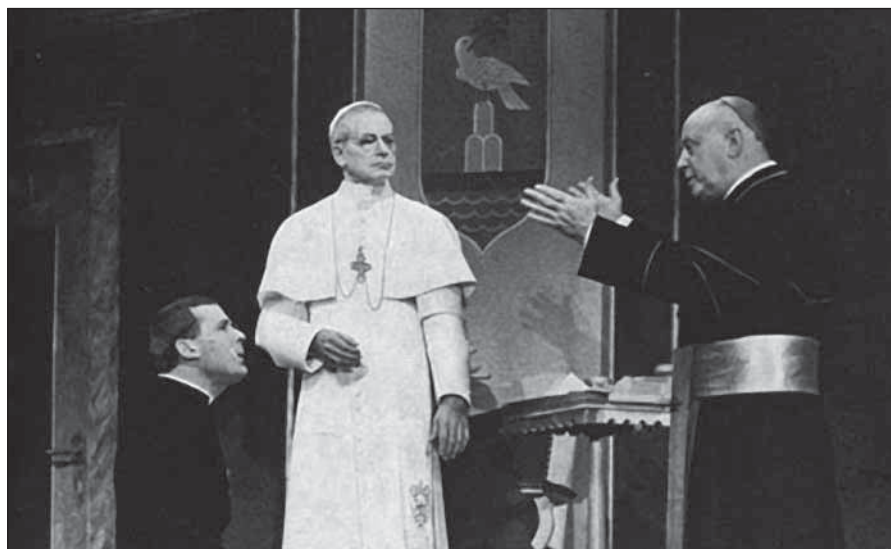

Foto: Scéna ze hry „Náměstek“

lákům a Židům. Dokument vedení berlínské policie například říká, že Joachim von Ribbentrop si stěžuje na humanitární a finanční pomoc Vatikánu Židům.

Není to jediná výpověď, jež zpochybňuje mýtus o sympatiích Pia XII. k nacistům. Z materiálů rumunské rozvědky se ukázalo, že slavná hra „Náměstek“,

která tento mýtus zpopularizovala, byla koncipována na KGB.

Dezinformace podobného druhu jsou stále s námi. Dračí setba komunismu nepřetržává jen v charakterech lidí, ale i — a možná především — v jejich myšlení.

Podle materiálů agentury Zenit připravila -mf-

ZPRÁVY

Jásot velikonoční noci: Jsme svobodní!

Při nočních obřadech Bílé soboty promluvil papež ke křtěncům. Přitom citoval Žalm 139: „Zamířím-li k nebi, jsi tam, a když si ustelu v podsvětí, také tam budeš. I kdybych vzlétl na křídlech jitřní záře, chtěl přebývat při nejzazším moři, tvoje ruka mě tam doprovodí...“ O Velikonocích nám říká Církev: Ježíš Kristus vykonal tuto cestu všemi dimenzemi za nás, řekl papež. Z neproniknutelné tmy smrti vyšel On jako světlo.

Tento žalm, řekl papež, je i výkladem toho, co znamená křest. Křest není jen omytí, není jen přijetí do společenství. Je

to nové zrození, nový počátek života. Na té i oné straně smrti jsme s Kristem, proto smrt není skutečnou hranicí. ... Kristus svým křížem strhl brány smrti. Jeho kříž je klíčem, který tuto bránu otevírá.

Síla člověka nepostačí, aby se pozvedl k Bohu. Člověk nemůže jít vzhůru a přesto touží vzhůru: z hlubokosti volám k Tobě. Jen zmrtvýchvstalý Kristus nás může nést vzhůru k jednotě s Bohem. A v tom je jásot velikonoční noci: jsme svobodní. Skrže Ježíšovo zmrtvýchvstání je láska silnější než smrt a zlo.

KATH.NET

Zimbabwe: Biskupové varují před povstáním

Devět katolických biskupů vydalo na velikonoční neděli pastýřský list, který vyzývá prezidenta Mugabeho, aby ukončil útlak a opustil svůj úřad, aby nenastalo masové povstání.

„Konfrontace v naší zemi dosáhla vrcholu,“ píše biskupové. „Lidé trpí, vznikají bojkoty, stávky, demonstrace a bouře: stát odpovídá dalším násilím, vězněním, vazbami, zákazy, bitím a mučením,“ říká se v listě. „Lidé v Zimbabwe jsou rozhněvani, a tento hněv ústí do místních bouří.“ „Máme-li se vyhnout dalšímu krveprolévání a čelit povstání, potřebuje národ novou ústavu, vedení, vzešlé z nových, čestných voleb.“ List přirovnává útlak Mugabeho

režimu k útlaku faraona a egyptských otrokářů.

Současný konflikt v Zimbabwe se odehrává mezi těmi, kdo si chtějí uchovat svá privilegia, moc a bohatství, i za cenu krveprolití, a těmi, kdo se dožadují demokratických práv.

I papež Benedikt XVI. vyzdvihl Zimbabwe a další země ve svém velikonočním poselství.

Vláda na pastýřský list neodpověděla, Mugabe je v zahraničí. Biskupové vyzvali k modlitbám a postu na den 14. dubna.

Většina obyvatel Zimbabwe jsou katolíci, katolíkem je i Mugabe.

Associated Press

USA: Katolíci si přejí větší úlohu náboženství ve veřejném životě

Le Moyne College a Zogby International zveřejnily průzkum o katolickém smýšlení o věcech veřejného života. Ukazuje se, že šest z deseti katolíků (59 %) se domnívá, že „náboženství dnes nemá dost vlivu“ ve veřejném životě. Jen 15 % se domnívá, že tohoto vlivu je příliš.

Před deseti lety se jen 24 % katolíků domnívalo, že náboženství vůdci mají příliš malý vliv: 50 % se domnívalo, že vliv je přiměřený a 22 % tvrdilo, že vliv

je příliš vysoký.

Je jasné, že tato změna se projeví v posuzování kandidátů na prezidenta. Katolický elektorát je přitom rozhodující: protestanti budou volit republikány, židé demokraty. Katoličtí voliči mění pozici a kdo je získá, získá Bílý dům. Poslední výsledky ukazují, že katolíci budou volit kandidáta, který bude více podporovat veřejnou úlohu náboženství.

Katolická liga pro náboženská a občanská práva

Řeholnice zahynula při záchraně pacientů s AIDS

Při požáru hospicu v Jižní Africe zahynula pětatřicetiletá Sestra Anna Thole. Působila jako novicmitrová svého řádu.

Požár vznikl na misií poblíž Dundee. K požáru ihned dorazil místní biskup, ale hospic byl už v plném plameni.

Zenit

Brazílie: Otec Gino, „vtělení misionáře“

„Církev v nouzi“ podporuje P. Gino Alberatiho, OSFM, který působí v brazilské Amazonii, v oblasti velké jako celá západní Evropa. Je to oblast plná hmyzu, pavouků a hadů, skutečné „zelené peklo“. Žijí zde domorodci, kteří jsou už od konce 19. století katolíky. Misionář zde působí jako lékař, učitel a kněz. Vláda se zde neangažuje. Je tu jen málo kněží, je tu duchovní vakuum. Lidé nemají náboženské vzdělání a snadno podléhají sektám. P. Gino je jedním z mála misionářů, kteří se oblasti věnují.

ACN

Nigerijské centrum pomáhá bránit prostituci

Díky darům italské Círky bude v Nigerii otevřeno centrum, jež podpoří ženy v krizové situaci, zvláště ty, jež unikly obchodníkům s lidmi a nucené prostituci. Centrum bude v létě otevřeno v Beninu. Povedou je řeholnice různých kongregací.

Podle Sestry Eugenie Bonetti, misionářky řádu Utěšitelky, pochází většina evropských prostitutek z Nigerie. Sestry, jež s těmito ženami pracují, se v Centru poučí o kultuře a prostředí, z nichž tyto ženy pocházejí.

Zenit

Čína: Tisíce křtěnců při velikonočních obřadech

O letošních Velikonocích byly v Číně pokřtěny tisíce věřících: jen v Pekingu to bylo téměř tisíc lidí. Kromě toho proběhlo mnoho křtů tajně. Křtěnci pocházejí z různých vrstev obyvatel — počínaje studenty a univerzitními učiteli až po migranty, kteří pracují ve městech a živí své rodiny žijící na venkově.

Církev hraje v čínské společnosti významnou roli, ale náboženská svoboda zatím zůstává jen na papíře. O Velikonocích byly kontroly zvláště intenzivní: ve Venžou provedli policisté během obřadů Zeleného čtvrtku razii. Mnoho věřících se schází tajně.

Represálie však neuhaslily ducha Círky: po desetiletích mučednictví je Církev v Číně živější než kdy před tím. Roste i počet duchovních povolání — průměrný věk kněží je 35 let.

Asia News

ZPRÁVY

Otroctví přetrvává

V roce, kdy Anglie slaví dvousté výročí zrušení otroctví, otroctví stále přetrvává. Jednou z jeho pevností je Brazílie, kde ve vnitrozemí tato forma vztahu přezívá.

Podle „Pastorační komise pro Zemi“, katolické skupiny, zde pracuje 25 000 až 40 000 lidí jako otroci. Polovina z nich je zaměstnána na dobytčích rančích, čtvrtina pracuje na odlesnění. Zbytek sklízí na plantážích cukrovou třtinu, bavlnu, kávu a soju.

„Brazílie je jedním z největších vývozců masa, ale jeho výroba se opírá především o otrockou práci, sdělily aktivistky skupiny Entorno stanici BBC. Většina otroků pochází z Pará, severního státu amazonského regionu. Boj proti otroctví ztěžuje izolace, kde jsou vlastníci půdy – *fazendeiros* – mimo dosah zákona.

Dnešní otroctví není založeno na rase, ale na chudobě. Vlastníci půdy drží otroky zadlužením, protože jim poči-

tají enormní částky za jídlo, vodu, šaty a nářadí. Otroci pracují od rána do večera sedm dní v týdnu. Nedostávají mzdu, nemají lékařskou péči, mnozí umírají na malárii. Jídlo – rýži, fazole a trochu masa – dostávají jednou denně. Otrokáři zaměstnávají milici, která je hájí před obháji lidských práv. Většina otroků je negramotných.

Minulý měsíc, kdy se George W. Bush setkal s prezidentem Lulou v Sao Paulo a jednal s ním o etanolu, který se získává z cukrové třtiny, se vynořily na povrch otázky pracovních podmínek rolníků, kteří pracují na cukrových plantážích.

Brazílie oficiálně zrušila otroctví v roce 1888 jako poslední země Latinské Ameriky. Přes 50 milionů Brazilců (z celkového počtu 166 milionů obyvatel) žije v extrémní chudobě. Korupce mezi politiky způsobuje, že zákony proti otroctví jsou neúčinné.

Mercator

Británie: Sekularisté a homosexuálové požadují omezení vlivu křesťanů

Poté, co prošel předpis o sexuální orientaci, požadují britští sekularisté a homosexuální aktivisté omezení křesťanského vlivu v britské společnosti.

Terry Sandersonová, předsedkyně „Národní sekularistické společnosti“, veřejně označila tvrzení kardinála Cormaca Murphy-O'Connora, že náboženská víra je v Británii terčem útoku, za „otřesně manipulativní“.

Kardinál řekl v přednášce přednesené 28. března, že sekularizační trend vytěsňuje křesťany. Řekl, že náboženská svoboda není jen svoboda obřadů, ale je to „svoboda sloužit obecnému dobru podle přesvědčení víry“.

Sandersonová obvinila Vatikán, že „zasahuje“ do politiky jiných zemí. „Je

čas, aby byla katolická církev – a všechny další náboženské organizace, jež vnucují svou vůli demokratickým vládám – přidržena na svém místě“.

„Humanistická asociace gayů a lesbiček“ (GALHA) vydala tiskové prohlášení, podle něhož katolická církev „není schopna“ vést školy. George Broadhead, tajemník GALHA, řekl: „V posledních měsících sledujeme homofobii v katolických kruzích. Papež je v této věci téměř hysterický a britská katolická hierarchie stále agituje, aby omezila práva homosexuálů.“ „Děti by měly být chráněny před prosazováním bigotnosti ve školách a katolická církev by měla být zbavena svých vzdělávacích institucí,“ dodal.

LifeSite News

Skotsko: Zelení žádají zrušení katolických škol

Vůdce Zelených ve skotském parlamentě Robin Harper tvrdí, že konfesijní školy „rozdělují obce“. Řekl, že katolické děti se po dobu školní docházky nemísí s ostatními dětmi. „Proč by měla být jedna skupina dětí kvůli svému náboženství vychovávána v jiných školách než jiné děti?“ zeptal se. „Stačí, že mají náboženskou výchovu doma, u svých rodičů.

Jsou formovány ve svých církvích,“ dodal. „Státní výchova by měla být sekulární“. Mluvíci katolické církve řekl: „Je nešťastné, že Zelení chtějí pošlapávat práva katolických rodičů a tisíců dalších rodičů, kteří nejsou katolíci, ale přejí si pro své děti katolickou výchovu“. „Je to otřesný návrh,“ dodal.

Daily Record

Německo: Kardinál Meisner kritizuje protipapežskou satiru

Karikatury papežů v internetovém vydání listu *Die Welt* prohlásil kolínský kardinál Joachim Meisner za urážlivé, nenávistné a obscenní. Nepříjemné zejména je, že se zaměřují na postižené a nemocné lidi.

Vtipy vyvolaly pozdvižení zejména mezi polskými katolíky, i když terčem nezapných žertů listu je i Benedikt XVI.

Kardinál vyzval odpovědné činitele, aby tuto nechutnost co nejrychleji z internetových stránek listu odstranili a největší svátky křesťanstva alespoň respektovali.

KATH.NET

Kongo: Kněz zavražděn

V sobotu 31. března zemřel P. Richard Bimeriki, jehož 12. března v katolické farnosti Jomba v severním Kivu postřelili neidentifikovaní muži. Agresori vnikli do shromáždění věřících a začali střílet.

Náboženské Radio Eliya v Kinšase ohlásilo, že při mši svaté v gomské katedrále kritizoval biskup Faustin Ngabu porušování lidských práv civilního obyvatelstva a představitelů Církve.

Armáda, která oblast kontroluje, ohlásila, že bude vraždu vyšetřovat.

MISNA

První katolický kostel na Kamčatce

V Petropavlovsku na ruském Dálném východě se bude stavět první kostel, zasvěcený svaté Terezii od Dítěte Ježíše. Referoval o tom P. Krzysztof Kowal v rozhovoru pro agenturu „Pomoc Církvě v nouzi“.

Tento mladý kněz působí od roku 2001 v diecézi Irkutsk. Ve zdejší katolické komunitě žijí hlavně potomci deportovaných Poláků, Litevců, Bělorusů a Ukrajinců. Mezi 250 000 obyvateli Petropavlovsku tvoří katolíci 3 %.

Farnost svaté Terezie od Dítěte Ježíše existuje už od roku 1999. Věřící se zatím scházejí ve starém dřevěném domě, kde upravili skromnou kapli.

ACN

KOMENTÁŘE

Před sedmdesáti lety

Jubileum protinacistické encykliky

Na Květnou neděli roku 1937 byla v Německu zveřejněna (tj. čtena v kostelích) encyklika *Mit brennender Sorge* („S palčivou starostí“). Ta byla vyvrcholením trvalých konfliktů mezi Církví a nacionálně socialistickým státem. Autonomie církevních institucí byla totiž stále více podvazována.

Nacistický tisk otevřeně prohlašoval, že „katolická církev v Německu už nemá žádné místo a proto musí zmizet“. Pastýřské listy byly opakovaně zabavovány a jejich předčítání s kazatelen se bránilo. Rodiče byli masivním tlakem odrazováni od toho, aby pro své děti vybírali katolické školy. Katolické organizace a spolky byly vystaveny útokům.

Nutno ovšem připomenout, že to nebyl začátek sporů. Už koncem roku 1930 pranýřoval kardinál Bertram některé aspekty nacionálně socialistického progra-

mu: poukazoval na to, že zjevené náboženství je nahrazováno kultem nordické rasy. Na počátku roku 1931 někteří biskupové varovali věřící před nacionálně socialistickými teoriemi.

V lednu 1937 odjeli němečtí biskupové — kardinálové Adolf Bertram, Michael Faulhaber a Josef Schulte — na návštěvu do Vatikánu, kde měli referovat o situaci Církve v Německu. Mnichovský kardinál Faulhaber s sebou vezl koncept nové encykliky, který konkretizovali papež Pius XI. a státní sekretář Pacelli; ti ho na řadě míst rozšířili a zostřili. Papež jeho text podepsal 14. března 1937.

Encyklika je postavena na principu víry a přirozeného práva. Pius XI. v ní odsuzuje rasovou politiku nacistické strany a kult Vůdce. Říká: „Ten, kdo zastírá rozdíl mezi Bohem a jeho stvoře-

ním, mezi Bohočlověkem a jeho lidskými dětmi, ... kdo staví vedle Krista jakéhokoli smrtelníka, ba staví ho nad něho a proti němu, ten musí být označen za falešného proroka.“

„Dbejte, ctihodní bratři, především na to, aby víra v Boha, první a nenahraditelný základ každého náboženství, zůstala v německých zemích čistá a nezfalšovaná. Věřící není ten, kdo slovo ‘Bůh’ používá jen řečnický, ale ten, kdo jím označuje pravý a důstojný pojem Boha. Ten, kdo v panteistické neurčitosti ztotožňuje Boha s celkem světa, Boha zesvětštuje a svět zbožšťuje, nepatří mezi věřící.“

„Ten, kdo podle údajně starogermánské, předkřesťanské představy staví na místo osobního Boha neosobní osud, popírá Boží moudrost a prozřetelnost...“ „Ten, kdo vyjímá z pozemské hodno-

Foto: archív

SACRAMENTUM CARITATIS

Sacramentum Caritatis

Posynodální apoštolská exhortace *Sacramentum caritatis* Svatého Otce Benedikta XVI. biskupům, kléru, zasvěceným osobám a laickým věřícím o eucharistii, prameni a vyvrcholení života a poslání církve

Druhý díl

Eucharistie, tajemství,
které se slaví

**„Amen, amen, pravím vám:
Chléb z nebe vám nedal Mojžíš,
ale pravý chléb z nebe vám
dává můj Otec.“ (Jan 6,32)**

Lex orandi a lex credendi

34. Biskupská synoda hodně přemýšlela o vnitřním vztahu mezi eucharistickou vírou a slavením liturgie. Přitom vyzdvihla spojení *lex orandi a lex credendi* a zdůraznila přednost liturgických úkonů. Je třeba prožívat eucharistii jako autenticky slavené tajemství víry s jasným vědomím, že *intellectus fidei* má původně vždycky vztah k liturgickým úkonům.¹⁰⁵ V této oblasti teologická reflexe nikdy nesmí odhlížet od svátostného řádu, který ustanovil sám Kristus. Na druhé straně nikdy nesmějí být liturgické úkony nazírány všeobecně, nezávisle na tajemství víry. Pramenem naší víry a eucharistické liturgie je totiž jedna a tatáž událost, že se Kristus ve velikonočním tajemství sám vydal.

Krása liturgie

35. Vztah mezi věřeným a slaveným tajemstvím se zvláště ukazuje v teologické a liturgické hodnotě krásy. Liturgie totiž má, jako ostatně také křesťanské zjevení, vnitřní spojení s krásou: ona je *veritatis splendor*. V liturgii vyzařuje velikonoční tajemství, kterým nás Kristus přitahuje k sobě a volá nás do společenství. V Ježíši nazíráme — jak říkával sv. Bonaventura — krásu a zář počátku.¹⁰⁶ Tato známka, na kterou se odvoláváme, není pouhý estétismus, nýbrž způsob, jakým k nám dospívá pravda Boží lásky v Kristu, která nás uchvacuje, nadchne a působí tak, že vyjdeme ze sebe a jsme přitahováni ke svému pravému povolání: k lásce.¹⁰⁷ Už ve stvoření se Bůh dává vytušit v kráse a harmonii vesmíru (srov. Mdr 13,5; Řím 1,19-20). Ve Starém zákoně nacházíme zevrubná znamení lesku Boží moci, která se zjevuje v své nádheře skrze zázraky, k nimž dochází ve vyvoleném lidu (srov. Ex 14; 16,10; 24,12-18; Num 14,20-23). V Novém zákoně nachá-

zí toto zjevení krásy své konečně naplnění v tom, že se sám Bůh zjevil v Ježíši Kristu.¹⁰⁸ On je úplné zjevení Boží velebnosti. V oslavení Syna zazáří velebnost Otce a sdílí se (srov. Jan 1,14; 8,54; 12,58; 17,1). Tato krása však není pouhou harmonií forem; „nejkrásnější z lidských synů“ (Ž 45,3) je tajemně také onen, který „nemá podoby ani krásy, abychom na něho chtěli pohledět“ (Iz 53,2). Ježíš Kristus nám ukazuje, jak pravda lásky dokáže proměnit temné tajemství smrti na zářivé světlo zmrtvýchvstání. Zde převyšuje lesk Boží velebnosti každou krásu na světě. Pravou krásou je Boží láska, jež se nám definitivně zjevila ve velikonočním tajemství.

Krása liturgie je částí tohoto tajemství, je vyšším výrazem Boží velebnosti a představuje v jistém smyslu „sklánění se nebe na zem“ (Sich-Herunterbeugung). Slavení památky výkupné oběti nese v sobě rysy oné Ježíšovy krásy, kterou Petr, Jakub a Jan dosvědčili, když se Mistr na cestě do Jeruzaléma před nimi proměnil (srov. Mk 9,2). Podle toho krása není ozdobný činitel liturgického úkonu; je pro něj spíše ustavující prvek, nakolik je vlastností samého Boha a jeho zjevení. To všechno nám musí dát silné vědomí, s jakou péčí se musí dbát o to, aby liturgické úkony zářily podle své vlastní přirozenosti.

Slavení eucharistie, dílo „celého Krista“

Christus totus in capite et in corpore

36. Vlastním subjektem vnitřní krásy liturgie je zmrtvýchvstalý a v Duchu svatém oslavený Kristus, který zahrnuje církev do svého jednání.¹⁰⁹ V této souvislosti je velmi působivé vybavit si v paměti slova sv. Augustina, který důkladně vysvětluje tuto dynamiku víry, jež je vlastní eucharistii. Velký světec z Hippo vyzdvihuje právě vzhledem na eucharistické tajemství, jak nás do sebe přijímá sám Kristus: „Chléb, který vidíte na oltáři, posvěcený Božím slovem, je Tělo Krista. Kalich, či lépe co je v kalichu, posvěceno Božím slovem, to je Krev Krista. Těmito (znameními, způsoby) nám chtěl Kristus Pán svěřit své tělo a krev, kterou za nás prolil na odpuštění hříchů. Když jste obojí přijali správným způsobem, jste sami tím, co jste přijali.“¹¹⁰ A tedy, nejenže jsme se

stali křesťany, nýbrž jsme se stali samým Kristem.¹¹¹ Odtud můžeme nazírat tajemné jednání Boha, jež vede k hluboké jednotě mezi námi a Ježíšem, Pánem: „Nesmí se totiž věřit, že Kristus je v hlavě, aniž by byl v těle. On je zcela v hlavě i v těle.“¹¹²

Eucharistie a vzkříšený Kristus

37. Protože eucharistická liturgie je v podstatě *actio Dei*, která nás vtahuje skrze Ducha svatého do Ježíše, není dán její základ k dispozici naší vůli a nesmí pokaždé snášet vydírání módními proudy té které chvíle. Také zde platí nevyvratitelný výrok sv. Pavla: „Nikdo nemůže položit jiný základ než ten, který je už položen — a tím je Ježíš Kristus.“ (1 Kor 3,11) A opět nás apoštol národů ujišťuje, co se týká eucharistie, že nám nepředává učení, které sám vytvořil, nýbrž to, co sám přijal (srov. 1 Kor 11,23). Slavení eucharistie totiž zahrnuje živé podání. Církev slaví eucharistickou obět v poslušnosti k příkazu Krista a vychází ze zkušenosti Zmrtvýchvstalého a z vylití Ducha Svatého. Proto se křesťanská obec shromažďuje v den Páně, v den, v němž Kristus vstal z mrtvých; neděle je také prvním dnem v týdnu, onen den, v němž starozákonní podání vidělo počátek stvoření. Den Stvoření se nyní stal dnem „nového stvoření“, dnem všeho osvobození, v němž si připomínáme zemřelého a vzkříšeného Krista.¹¹³

Ars celebrandi

38. Během prací synodu bylo vícekrát důrazně poukázáno na nutnost překonání jakékoliv oddělení mezi *ars celebrandi* — tj. uměním správně celebrovat, a plnou, aktivní a plodnou účastí věřících. Vždyť prvním způsobem jak podporovat účast Božího lidu na posvátném obřadu je celebrat náležitým způsobem sám obřad. *Ars celebrandi* je nejlepší podmínkou pro *actuosa participatio*.¹¹⁴ *Ars celebrandi* vyvěrá z věrné poslušnosti liturgických předpisů jejich celistvosti, protože právě toto umění celebrování zajistilo po dva tisíce let život víry všem věřícím, kteří jsou povoláni k tomu, aby prožívali celebrování jako Boží lid, královské kněžstvo a svatý lid (srov. 1 Petr 2,4-5,9).¹¹⁵

SACRAMENTUM CARITATIS

Biskup, celebrant par excellence

39. I když se na eucharistii podílí celý Boží lid, nicméně, co se týká správného *ars celebrandi*, připadá nezadatelný úkol těm, kteří přijali svátost svěcení. Biskupové, kněží a jáhnové musejí — každý podle svého stupně — považovat celebrování za svou hlavní povinnost.¹¹⁶ To se týká především diecézního biskupa: On je totiž tím, kdo „jako první uděluje Boží tajemství v místní církvi, která je mu svěřena, je vůdcem, promotorem, a ochráncem všeho liturgického života“.¹¹⁷ To všechno je rozhodující pro život místní církve nejen proto, že společenství s biskupem je podmínkou pro platnost celebrování na jeho území, nýbrž i proto, že on sám je celebrantem par excellence své církve.¹¹⁸ Jemu přísluší uchovávat harmonickou jednotu celebrování ve své diecézi. Proto je jeho věcí dbát na to, aby kněží, jáhnové a křesťansky věřící laici stále hlouběji chápali vlastní smysl liturgických obřadů a textů a tak byli vedeni k účinnému a plodnému slavení eucharistie.¹¹⁹ Zvláště pak vybízím, aby se udělalo všechno potřebné, aby se liturgické obřady slavené biskupem v katedrále konaly při plném dodržování *ars celebrandi*, aby tak mohl být považován za příklad pro všechny kostely roztroušené po území.¹²⁰

Respektování liturgických knih a bohatství znamení

40. Z důrazu, jaký je kladen důležitost *ars celebrandi*, také jasně vyplývá význam liturgických předpisů.¹²¹ *Ars celebrandi* musí podporovat cit pro to, co je posvátné, a používat vnějších forem, které k tomuto citu vychovávají, např. harmonie obřadu, liturgická roucha, vybavení posvátného místa. Tam, kde se kněží a odpovědní vedoucí liturgické pastorace snaží seznámat s platnými liturgickými knihami a příslušnými předpisy, a vyzdvihují velké bohatství *Všeobecného úvodu k Římskému misálu a k řádu čtení pro slavení mše soaté*, velmi prospívají slavení eucharistie. V církevních společenstvích se pravděpodobně často předpokládá, že se to vše zná a správně oceňuje, avšak mnohdy neprávem. Vždyť jsou to texty, které obsahují poklady, jež uchovávají a představují víru a cestu Božího lidu během dvou tisíc let jeho dějin. Stejně důležité je pro pravé *ars celebranti* dodržování všech výrazových forem, jež liturgie

předvídá. Slovo a zpěv, gesta i mlčení, pohyby těla i liturgické barvy ornátů. Liturgie má od přirozenosti mnoho rejstříků ke sdělení, jež jí umožňuje usilovat o to, aby zapojila celého člověka. Prostá gesta a střízlivost v předvídaném pořadí a v daném okamžiku udělaná znamenají zprostředkují více a umožňují intenzivnější účast než vyumělkovanost nevhodných dodatků. Úcta a respektování vlastní struktury obřadu vyjadřují charakter daru eucharistie a projevují zároveň vůli kněze přijímat nevýslovný dar v pokorě a s vděčností.

Umění ve službě celebrování

41. Hluboké spojení krásy s liturgií nás musí podněcovat k pozornému vnímání všech uměleckých prostředků, jež jsou postaveny do služeb celebrování.¹²² Důležitou složkou posvátného umění je přirozeně *architektura* kostelů,¹²³ v nichž jednota zvláštních prvků kněžiště — oltář, krucifix, svatostánek, ambon a katedra — musí vyniknout. V této souvislosti je nutno brát ohled na to, že účelem posvátné architektury je to, aby církvi, která slaví tajemství víry — a zvláště eucharistii — poskytla nejvhodnější prostor pro náležitý průběh jejích liturgických úkonů.¹²⁴ Podstata křesťanského Božího domu je totiž sama definována liturgickými úkony, které zahrnují shromáždění věřících (*ecclesia*), kteří jsou živými kameny chrámu (srov. 1 Petr 2,5).

Tatáž zásada platí vůbec pro všechno posvátné umění, zvláště pro malířství a sochařství, v nichž se náboženská ikonografie musí orientovat podle svátostné mystagogie (zasvěcování do tajemství). Prohloubené poznání forem, jež posvátné umění přineslo během staletí, může být velkou pomocí těm, kteří mají odpovědnost zadávat architektům a umělcům umělecká díla, která jsou spojena s liturgickými úkony. Proto je nezbytně nutné, aby byly zařazeny do formace seminaristů a kněží jako důležitý obor dějiny umění se zvláštním odkazem na kultovní stavby ve světle liturgických předpisů. Zkrátka je nutné, aby ve všem, co se týká eucharistie, vládla dobrý vkus pro krásu. Úcta a péče musí být věnována také ornátům, kostelnímu nařízení a posvátným nádobám, aby byly organicky navzájem spojeny a harmonicky sladěny a tak udržovaly úžas nad tajemstvím Boha živý, zdůrazňovaly jednotu víry a posilovaly zbožnost.¹²⁵

Liturgický zpěv

42. Důležité místo v *ars celebrandi* zaujímá liturgický zpěv.¹²⁶ Právem tvrdí sv. Augustin v jedné své proslulé řeči: „Nový člověk ví, která píseň je nová. Zpívat je výrazem radosti a — když se nad tím trochu pozorněji zamyslíme — je to výraz lásky.“¹²⁷ Boží lid shromážděný ke slavení zpívá Boží chválu. Církve ve své dvoutisícileté historii vytvořila a dosud vytváří hudbu a zpěvy, jež představují dědictví víry a lásky, které se nesmí ztratit. V liturgii nemůžeme říci, že všechny zpěvy jsou stejně dobré. V této souvislosti je nutné vyhybat se povrchním improvizacím nebo zaváděním hudebních druhů, které neberou ohled na smysl liturgie. Zpěv se má ve své vlastnosti jako liturgický prvek zapojit do zvláštní formy celebrování.¹²⁸ A proto všechno — v textu, v melodii a v provedení — musí odpovídat smyslu slaveného tajemství, částem obřadu a liturgickým obdobím.¹²⁹ Nakonec bych byl rád, i když beru ohled na různá zaměření a chvályhodné, rozmanité tradice, aby byl podle prosby synodních otců náležitě uplatňován gregoriánský chorál,¹³⁰ protože je to vlastní zpěv římské liturgie.¹³¹

Struktura slavení eucharistie

43. Po připomínce nosných prvků *ars celebrandi*, jež se vynořily v synodálních pracích, bych rád upoutal pozornost na jednotlivé části struktury slavení eucharistie, která vyžaduje v naší době zvláštní péči s cílem zůstat věrni základnímu záměru liturgické obnovy, jakou chtěl 2. Vatikánský koncil v návaznosti na celou velkou církevní tradici.

Vnitřní jednota liturgických úkonů

44. Především je nutno přemýšlet o vnitřní jednotě obřadu mše svaté. Jak v katechezi, tak v umění celebrovat je třeba se vyhnout tomu, že se vytváří dojem, jakoby šlo o dvě části, postavené vedle sebe. Bohoslužba slova a eucharistická liturgie jsou — vedle úvodních a závěrečných obřadů — „tak úzce navzájem spojeny, že tvoří bohoslužebnou jednotu“.¹³² Vždyť mezi Božím slovem a eucharistií existuje vnitřní spojení. Při naslouchání Božímu slovu raší víra nebo bývá posilována (srov. Řím 10,17); v eucharistii se nám vtělené Slovo dává jako duchovní pokrm.¹³³ Tak „církev dostává ze dvou stolů Božího slova a Kristova Těla chléb

SACRAMENTUM CARITATIS

života a nabízí ho věřícím“.¹³⁴ Proto je nutno stále mít na mysli, že církvi čtené a v liturgii hlásané Boží slovo vede k eucharistii jako ke svému příznačnému (wesenseigen) cíli.

Bohoslužba slova

45. Spolu se synodou žádám, aby liturgie slova byla vždy náležitě připravována a prožívána. Proto naléhavě doporučuji, aby se při liturgiích s velkou pozorností dbalo na to, aby Boží slovo bylo přednášeno dobře připravenými lektory. Nikdy nezapomínejme: „Když se v kostele čtou Svatá Písma, sám Bůh hovoří ke svému lidu a hlásá Krista, přítomného ve svém slově, v evangeliu.“¹³⁵ Jestliže okolnosti ukazují, že je to vhodné, lze myslet na několik úvodních slov, která věřícím pomáhají, aby si to nově uvědomili. Aby se Boží slovo správně chápalo, je nutno je slyšet a přijímat s církevním smýšlením a s vědomím jeho jednoty s eucharistickou svátostí. Vždyť Slovo, které hlásáme a slyšíme, je vtělené Slovo (srov. Jan 1,14), má k osobě Krista a ke svátostnému způsobu vnitřní vztah zpřítomnění (Gegegenwärtigkeitsbleiben – pobývání v přítomnosti). Kristus nemluví v minulosti, nýbrž v naší přítomnosti stejně jako je přítomen v liturgickém úkonu. V tomto svátostném pohledu křesťanského zjevení¹³⁶ nám umožňuje poznání a studium Božího slova lépe si cenit eucharistie, lépe ji slavit a prožívat. Také zde se ukazuje ve své celé pravdě tvrzení, podle něhož „neznalost Písma je neznalostí Krista“.¹³⁷

Proto je nutné, aby se věřícím pomáhalo pastoračními iniciativami, bohoslužbami slova a duchovními čteními (*lectio divina*) vážit si bohatství Písma svatého, jež jsou v lekcionáři. Nadto pak se nemá zapomínat podporovat formy modlitby osvědčené tradicí: modlitbu hodin – především ranní chvály, nešpory a kompletář – jakož i slavení vigilí. Modlitba žalmů, biblická čtení a texty velké tradice nabízené ve čteních hodin mohou vést k prohloubené zkušenosti události Krista a ekonomie spásy, která pak může obohatit chápání a vnitřní účast na slavení eucharistie.¹³⁸

Homilie

46. V souvislosti s významem Božího slova je zapotřebí zlepšit kvalitu homilií. Vždyť ona je „částí liturgického úkonu“¹³⁹ a má za úkol napomáhat hlubšímu chápání a rozsáhlejší účinnosti

Božího slova v životě věřících. Proto musí kněží „pečlivě připravovat kázání tím, že se opírají o náležité poznání Písma svatého“.¹⁴⁰ Je třeba se vyhýbat povrchně všeobecným nebo abstraktním kázáním. Zvláště pak prosím kazatele, aby pečovali o to, aby homilie tak úzce spojila hlásané Boží slovo se svátostnou slavností¹⁴¹ a s životem komunity, že je Boží slovo opravdovou oporou a životem církve.¹⁴² Proto je nutno mít na mysli katechetický a povzbuzující účel homilie. Považuje se za vhodné mít pro věřící tematická kázání – jež vycházejí z tříletého lekcionáře – a během liturgického roku se zabývají velkými tématy křesťanské víry a přitom čerpají z toho, co učitelský úřad závazně předkládá v čtyřech „pilířích“ *Katechismu katolické církve* a v nedávném *Kompendiu*: vyznání víry, slavení křesťanského tajemství, Kristův život, křesťanská modlitba.¹⁴³

Přinášení darů

47. Synodní otcové zaměřili svou pozornost na přinášení darů. Nejde pouze o jakési „intermezzo“ mezi bohoslužbou slova a eucharistickou liturgií. To by také neodpovídalo smyslu obřadu složeného ze dvou částí. V tomto pokorném a prostém gestu se ve skutečnosti ukazuje velmi hluboký význam: V chlebu a víně, které přinášíme k oltáři, Kristus, Vykupitel přijímá celé stvoření, aby je proměnil a prezentoval Otci.¹⁴⁴ Díváme-li se na to takhle, neseme k oltáři také všechno utrpení a bolest světa, že v očích Boha je všechno cenné. Toto gesto lze prožívat v jeho ryzím významu, nepotřebuje být zvyrazňováno nějakými nevhodnými složitostmi. Umožňuje zhodnotit původní účast, kterou Bůh požaduje od člověka, aby v něm mohl dokonat božské dílo a tímto způsobem dodávat lidské práci její poslední smysl: být skrze slavení eucharistie spojen s obětí Krista.

Eucharistická modlitba

48. Eucharistická modlitba je „střed a vrchol celé mše svaté“.¹⁴⁵ Její význam si zaslouží, aby byla náležitě zdůrazněna. Různé eucharistické modlitby, jež jsou v misálu, nám byly předány živou tradicí církve a vyznačují se nevyčerpatelným teologickým a duchovním bohatstvím. Věřící musí být poučováni, aby si jej náležitě vážili. Velmi tomu pomáhá *Všeobecný úvod k Římskému misálu* tím, že nám připomíná základní

prvky každé eucharistické modlitby: díkyčinění, vzývání, epikleze, zpráva o ustanovení, konsekrace, anamneze, obětování, přímlyvy a závěrečná doxologie.¹⁴⁶ Eucharistická spiritualita a teologická reflexe je zvláště osvícena, když se v anafoře nazírá hluboká jednota mezi vzýváním Ducha svatého a vyprávěním o ustanovení¹⁴⁷, v níž se vykoná oběť, kterou sám Kristus ustanovil při Poslední večeři.¹⁴⁸ Vždyť „církev skrze zvláštní vzývání naléhavě vyprošuje sílu Ducha svatého, aby konsekroval lidmi přinesené dary, to znamená, aby se staly Tělem a Krví Krista a tím neposkvřenou obětí, která se pak přijímá při svatém přijímání, a aby prospívala ke spáse těm, kteří se jí účastní.“¹⁴⁹

Vzájemné pozdravení pokoje

49. Eucharistie je od přirozenosti svátostí pokoje. Tato dimenze eucharistického tajemství nachází při slavení liturgie svůj zvláštní výraz ve výměně pozdravení pokoje. Bez pochyb jde o velmi cenné znamení (srov. Jan 14,27). V naší době tak úděsně zatížené konflikty dostávají tato gesta také z hlediska všeobecného citění zvláštní význam, nakolik církev úkol vyprošovat pro sebe i pro lidstvo dar pokoje a jednoty stále více bere za své poslání. Pokoj je jistě nepotlačitelná touha srdce každého člověka. Církev se stává hlasem tohoto vyžadování pokoje a smíření, které vyvěrá z nitra každého člověka dobré vůle a obrací se s ním na toho, jenž je „naším pokojem“ (Ef 2,14) a který může usmířit také národy i jednotlivé osoby navzájem, kde lidské pokusy ztroskotávají. Z toho všeho je pochopitelná intenzita, s jakou se nachází obřad pokoje ve slavení liturgie. Přesto bylo na biskupské synodě zdůrazněno, že je vhodné udržovat v mezích tato gesta, jež nabývají přehnaných forem a právě těsně před přijímáním vytvářejí zmatek. Je dobré připomenout, že velká hodnota gest není nijak oslabena střízlivostí, jež je nutná, aby se uchovávalo klima přiměřené slavení (eucharistie); pozdravení pokoje by se mohlo omezit např. na ty, kteří jsou nablízku.¹⁵⁰

Rozdávání a přijímání eucharistie

50. Další chvíle slavení (mše svaté), o níž je třeba hovořit, se týká udílení a přijímání svatého přijímání. Žádám všechny, zvláště posvěcené služebníky a ty, kteří po náležité

SACRAMENTUM CARITATIS

přípravě, v případě opravdové nutnosti jsou zplnomocněni k rozdávání eucharistie, aby udělali všechno možné, aby úkon odpovídal ve své prostotě svému významu osobního setkání s Pánem Ježíšem ve svátosti. Co se týká předpisů ke správné praxi, odkazují na nedávno vydané dokumenty.¹⁵¹ Ať se všechna církevní společenství věrně drží platných předpisů a ať v nich vidí výraz víry a lásky, jakou musíme mít k této vznešené svátosti. Kromě toho by se neměla zanedbávat cenná doba díkyčinění po svatém přijímání: kromě provedení vhodného zpěvu může být velmi užitečné ponořit se do usebraného mlčení.¹⁵²

V této souvislosti bych rád upozornil na pastorační problém, na který se dnes často naráží. Myslím tím skutečnost, že při některých příležitostech, jako například při mši svaté u příležitosti sňatku, pohřbu nebo podobných událostí, jsou přítomni kromě praktikujících věřících také jiní, kteří už celé léta nepřijali svaté přijímání nebo snad žijí v poměrech, které nedovolují přistoupit ke svátostem. Jindy dochází k tomu, že jsou přítomni příslušníci jiných vyznání nebo dokonce náboženství. Podobné poměry jsou také v kostelech, jež — zvláště ve velkých metropolích umění — jsou cílem proudů návštěvníků. Chápe se nutnost, že je nutno najít možnosti, jak krátce a účinně vyložit smysl svátostného přijímání a připomenout podmínky pro jeho přijetí. Kde je dána situace, že se nedá zaručit nezbytné vysvětlení o významu eucharistie, pak je nutno uvážit, nakolik je to účelné nahradit eucharistickou obětí slavením bohoslužby slova.¹⁵³

Rozloučení „*Ite missa est*“

51. Nakonec bych se chtěl zaměřit na to, co synodní otcové řekli o pozdravu na rozloučenou na konci eucharistické oběti. Po požehnání se jáhen nebo kněz rozloučí s lidem slovy: „*Ite missa est.*“ V tomto pozdravu můžeme poznat, jaký vztah má slavená mše svatá ke křesťanskému poslání ve světě. V antické době slovo „*missa*“ znamenalo prostě „propuštění“. Nicméně v křesťanském užívání nabývalo toto slovo stále hlubší význam tím, že „*missa*“ byla stále více chápána jako „*missio*“ a tak se stalo propuštění posláním. Tento pozdrav vyjadřuje v několika slovech misionářskou povahu církve. Proto dobré pomáhat lidu prohlubovat tuto konstitutivní dimenzi církevního života tím, že se dává liturgií podně-

covat. V tomto ohledu je užitečné mít k dispozici náležitě schválené texty pro modlitbu nad lidem a závěrečné požehnání, které jasně zdůrazní toto spojení.¹⁵⁴

Actuosa participatio Autentická účast

52. 2. Vatikánský koncil právem mluvil zvláště důrazně o aktivní, plné a plodné účasti celého Božího lidu na eucharistické oběti.¹⁵⁵ Jistě, obnova, uskutečněná v těchto letech, podporovala značné pokroky ve směru, jaký si přáli koncilní otcové. Nicméně si nesmíme zakrývat fakt, že se někdy ukázalo nepochopení, právě co se týká smyslu této účasti. Proto musí být objasněno, že se tímto pojmem nemínila prostá vnější aktivita během slavení (mše svaté). Vždyť aktivní účast, jakou si přál koncil, je třeba chápat v mnohem podstatnějším smyslu, počínaje hlubším uvědoměním si tajemství, které je slaveno a jeho vztahu ke každodenní skutečnosti. Doporučení koncilní konstituce *Sacrosanctum Concilium*, která vyzývá věřící, aby se neúčastnili mše svaté jako „lidé, jichž se to netýká, či jako diváci“¹⁵⁶, je stále platné. Koncil pokračoval tím, že úvahy rozvíjel: Věřící se mají „poučit Božím slovem a posilnit hostinou těla Páně a vzdávat díky Bohu. Mají přinášet neposkvřený obětní dar nejen rukama kněze, ale i spolu s ním a tím se mají učit obětovat sami sebe. Prostřednictvím Krista mají den z dne dorůstat k dokonalejší jednotě s Bohem i mezi sebou, aby nakonec byl Bůh všechno ve všem.“¹⁵⁷

Účast a kněžská služba

53. Krása a harmonie liturgických úkonů nacházejí významný výraz v řádu, podle něhož je každý povolán aktivně se účastnit. To vyžaduje uznání různých hierarchických rolí, které jsou zařazeny do celebrování. Velmi pomáhá připomenout, že aktivní účast na něm nevyžaduje bezpodmínečně vykonávání nějaké služby. Především nijak neslouží věřícím v aktivní účasti zmatek, který by vznikl z neschopnosti rozlišovat různé úlohy, které každému náleží.¹⁵⁸ Zvláště je nutné, aby bylo jasno o specifické úloze kněze. Jak potvrzuje tradice církve, on je nenahraditelným způsobem ten, kdo celé eucharistické oběti předsedá, od zahajovacího pozdravu až k závěrečnému požehnání. V síle posvátného svěcení, které přijal, zastupuje Ježíše Krista, hlavu cír-

ve, a jemu vlastním způsobem také samu církev.¹⁵⁹ Každé slavení eucharistie vede biskup, „buď sám nebo skrze kněze jakového pomocníka“.¹⁶⁰ Pomáhá mu jáhen, jemuž přísluší v celebrování specifické úkoly. Příprava oltáře, asistence knězi, hlásání evangelia, případně kázání, vedení obce při přímluvách, rozdávání svatého přijímání.¹⁶¹ V souvislosti s těmito úkoly vázanými na svěcení, jsou tu ještě jiné úřady pro liturgickou službu, které vhodně zastávají řeholníci nebo příslušně připravení laici.¹⁶²

Slavení eucharistie a inkulturace (zakořenění do kultury)

54. Od základních výpovědí 2. Vatikánského koncilu byla aktivní účast věřících na eucharistické oběti znovu a znovu zdůrazňována. Aby se podporovalo toto zapojení, lze dát prostor některým přizpůsobením, které jsou vhodné pro různé souvislosti a rozmanité kultury.¹⁶³ Skutečnost, že přitom došlo k některým neřádům, nijak nekalí jasnost zásady, která musí být zastávána podle opravdových potřeb církve; ona žije a slaví jedno a totéž tajemství Krista v rozdílných kulturních situacích. Ježíš, Pán, tím, že se narodil jako dokonalý člověk z jedné ženy (srov. Gal 4,4), se právě v tajemství vtělení přímo spojil nejen s očekávanými chovanými v rámci Starého zákona, nýbrž s očekávanými všech národů. Tím ukázal, že Bůh nás chce dosáhnout v našem životním prostředí. Proto je kvůli působivější účasti věřících na svatých tajemstvích užitečné pokračovat v procesu inkulturace v rámci slavení eucharistie. Přitom je třeba brát ohled na možnosti přizpůsobení, které poskytuje *Všeobecný úvod k Římskému misálu*¹⁶⁴ musí být vykládány ve světle měřítek 4. instrukce kongregace pro bohoslužbu a řád svátostí *Varietates legitimae* z 25. 1. 1994¹⁶⁵ a směrnic, které jsou vyjádřeny v posynodálním listu *Ecclesia in Africa, Ecclesia in America, Ecclesia in Asia, Ecclesia in Oceania a Ecclesia in Europa*.¹⁶⁶ Za tím účelem doporučují biskupským konferencím při jejich jednání pravou vyrovnanost mezi už vydanými měřítky a směrnici a novými přizpůsobeními¹⁶⁷ vždy se souhlasem Svatého stolce.

Osobní podmínky pro „actuosa participatio“

55. Když se synodální otcové zamýšleli nad tématem *actuosa par-*

SACRAMENTUM CARITATIS

ticipatio věřících na posvátném obřadu, vyzdvihli také osobní podmínky, v nichž se má každý nacházet, aby byl plodně účasten.¹⁶⁸ Jedna z nich je jistě duch stálého vnitřního obrácení, kterým se musí vyznačovat život všech věřících. Nelze očekávat aktivní účast na eucharistické liturgii, když je někdo přítomen jen povrchně, aniž by předtím prověřil svůj život. Taková ochota se vyžaduje například prostřednictvím usebranosti a mlčení, aspoň několik chvil před začátkem liturgie, skrze půst a je-li nutné, skrze svátostnou zpověď. Srdce smířené s Bohem uschopňuje k opravdové účasti. Zvláště je třeba věřícím připomínat, že *actuosa participatio* se nedá uskutečnit, když se někdo aktivně nepodílí na církevním životě v jeho celku, což také zahrnuje misijnářské nasazení, vnášet Kristovu lásku do společnosti.

Nepochybně je pak dána plná účast na eucharistii, když sám věřící přijme Tělo Páně.¹⁶⁹ Přesto se musí dávat pozor na to, aby tento správný výrok nevedl u věřících k jistému automatizmu, jakoby je prostý fakt, že se člověk nalézá v kostele během liturgie, měl právo nebo snad i povinnost přistoupit k eucharistickému stolu. I když není možné přijmout svaté přijímání, zůstává účast na mši svaté nutná, platná a má hluboký význam a je plodná. Za těchto podmínek je dobré pěstovat touhu po spojení s Kristem, např. praxí duchovního svatého přijímání, které připomíná Jan Pavel II.¹⁷⁰ a doporučují svatí učitelé duchovního života.¹⁷¹

Účast křesťanů nekatolíků

56. Při tématu účasti musíme nevyhnutelně mluvit o křesťanech, kteří patří do církví a církevních komunit, jež nejsou v plném společenství s katolickou církví. V této souvislosti je třeba říci, že vnitřní spojení, jež existuje mezi eucharistií a jednotou církve, nám dává palčivě si přát, aby nadešel den, kdy budeme moci se všemi věřícími v Krista slavit eucharistii a tak moci vyjádřit plnost jednoty, jakou si přál Kristus pro své učedníky. (srov. Jan 17, 21). Na druhé straně nám zakazuje úcta, jakou dlužíme ke svátosti Těla a Krve, udělat z ní pouhý „prostředek“, který je bez rozlišování používán, aby se dosáhlo právě této jednoty.¹⁷² Vždyť eucharistie nevyjadřuje pouze naše osobní společenství s Ježíšem Kristem, nýbrž zahrnuje také plné *communio* s církví. To je tedy důvod, proč s bolestí, ale

nikoliv bez naděje, prosíme nekatolické křesťany, aby chápali a respektovali naše přesvědčení, jež se opírá o bibli a tradici. Mírně, že přijímání eucharistie a církevní *communio* patří k sobě tak úzce, že to není možné, aby ji nekatolické křesťané přijímali, aniž by sdíleli *communio*. Mnohem nesmyslnější by bylo právě a vlastní koncelebrování s nekatolickými duchovními jiných církví a církevních komunit, které nejsou v plném společenství s katolickou církví. Přesto však zůstává platné, že vzhledem na věčnou spásu mohou být nekatolické křesťané připuštěni k eucharistii, ke svátosti pokání a přijmout pomazání nemocných. To však předpokládá, že jsou dány určité mimořádné, přesnými podmínkami vyhraněné situace.¹⁷³ Ty jsou jasně uvedeny v *Katechismu katolické církve*¹⁷⁴ a v jeho *Kompendiu*.¹⁷⁵ Je povinností každého se jich věrně držet.

Účast prostřednictvím komunikačních prostředků

57. Na základě náramného rozvoje komunikačních prostředků v posledních desetiletích nabylo slovo „účast“ další význam než v minulosti. Všichni uznáváme s uspokojením, že tyto nástroje otevírají nové možnosti také ve vztahu ke slavení eucharistie.¹⁷⁶ To vyžaduje od pastoračních spolupracovníků v tomto sektoru specifickou přípravu a bdělé vědomí odpovědnosti. Mše svatá přenášená televizí totiž dostává jistý charakter příkladnosti. Proto se musí dbát nejen na to, aby se slavení (eucharistie) konalo na důstojných a připravených místech, nýbrž také aby se respektovaly liturgické normy.

Co se týká účasti na mši svaté, kterou umožnily komunikační prostředky, musí vědět ten, který tyto přenosy sleduje, že za normálních předpokladů nesplnil nedělní povinnost. Vždyť výrazový prostředek obrazu sice představuje skutečnost, avšak ji nereprodukuje samu v sobě.¹⁷⁷ I když je to velmi chvályhodné, že se staří a nemocní lidé podílí na rozhlasových či televizních přenosech nedělní mše svaté, nedalo by se říci totéž o těch, kteří by se takovými přenosem chtěli dispensovat od toho, aby šli do kostela a účastnili se slavení eucharistie ve shromáždění živé církve.

„Actuosa participatio“ nemocných

58. Se zřetelem na situaci těch, kte-

ří se kvůli nemoci nebo stáří nemohou odebrat na místa bohoslužby, bych rád upozornil celé církevní společenství na pastorační nutnost zajistit duchovní asistenci nemocným, kteří jsou doma nebo se nacházejí v nemocnicích. Na biskupské synodě se o jejich postavení znovu a znovu hovořilo. Musí se pečovat o to, aby tito naši bratři a sestry mohli často přijímat svaté přijímání. Když je tímto způsobem posilován jejich vztah k ukřižovanému a zmrtvýchvstalému Kristu, mohou zakoušet, že jejich život skrze obětování vlastního utrpení ve pojení s obětí našeho Pána je zcela začleněn do života a poslání církve. Zvláštní pozornost musí být věnována (tělesně) postiženým; kde to jejich stav dovoluje, musí křesťanské společenství podporovat jejich účast v místě Božího domu. Za tím účelem je nutnost postarat se, aby byly odstraněny eventuální architektonické překážky, které ztěžují (tělesně) postiženým přístup. Konečně ať je také, pokud možno, zaručeno přijímání eucharistie duševně postiženým, kteří byli pokřtěni a biřmováni: oni také přijímají eucharistii ve víře rodiny nebo komunity, která je doprovází.¹⁷⁸

Pozornost vůči uvězněným

59. Duchovní tradice církve vytvořila na základě jednoznačného slova Krista (srov. Mt 25,36) z návštěvy uvězněných skutek tělesného milosrdenství. Ti, kteří se nacházejí v této situaci, mají zvláště zapotřebí, aby je sám Pán navštěvoval ve svátosti eucharistie. V tak zvláštním a bolestném životním úseku pocíťovat blízkost církevního společenství a přijímat svaté přijímání může jistě přispět ke kvalitě vlastní cesty víry a napomáhat k plné společenské rehabilitaci. Zatímco flumocím přání, přednesená na shromáždění synodu, žádám všechny diecéze, aby se v rámci možnosti postaraly o přiměřené nasazení sil při zaměření pastorační činnosti na duchovní péči o uvězněné.¹⁷⁹

Migranti a účast na eucharistii

60. Když se synoda dotkla problému těch, kteří byli z různých důvodů donuceni opustit svou zem, vyjádřila zvláštní dík těm, kteří se starají o duchovní péči migrantů. V této souvislosti musí být věnována zvláštní pozornost oněm vystěhovalcům, kteří patří do Východních církví, kteří mají kromě odloučení od domova další potíže, že se nemohou účastnit eucha-

SACRAMENTUM CARITATIS

ristické liturgie ve vlastním obřadu. Ať je jim proto dovoleno, pokud je to možné, aby se o ně duchovně starali kněží jejich obřadu. V každém případě prosím biskupy, aby v lásce Krista přijali tyto bratry a sestry. Setkání mezi věřícími různých obřadů se také může stát příležitostí k oboustrannému obohacení. Zvláště myslím na užitek který může — především kněžím — vzejít z poznání různých tradic.¹⁸⁰

Velké koncelebrace

61. Shromáždění synodu se důkladně zamýšlelo nad tím, jakou kvalitu má účast při velkých koncelebracích, které se konají při zvláštních příležitostech a při nichž je přítomno velké množství věřících a také mnoho koncelebrujících kněží.¹⁸¹ Na jedné straně se snadno pozná význam těchto chvil, zvláště když biskup v kruhu svých kněží a jáhnů předsedá slavení (eucharistie). Na druhé straně se mohou vynořit problémy vzhledem k viditelnému výrazu jednoty kněžstva, zvláště při kánonu a vzhledem na rozdávání svatého přijímání. Musí se zabránit tomu, aby velké koncelebrace vyvolávaly rozptýlení. O to je nutno dbát vhodnými prostředky koordinace a uspořádáním místa, které jak kněžím tak věřícím umožňuje plnou a skutečnou účast. V každém případě je nutno mít na mysli, že se jedná o koncelebrace výjimečného rázu a jež jsou omezeny na mimořádné situace.

Latina

62. Nicméně to, co bylo řečeno, nesmí oslabit hodnotu těchto velkých liturgií. Myslím v této chvíli zvláště na celebrace, které se dnes konají během stále častějších mezinárodních setkání. Ty musí být využity správným způsobem. Aby se lépe vyjádřila jednota a všeobecnost církve, chtěl bych doporučit, co biskupská synoda navrhla v souladu s 2. Vatikánským koncilem¹⁸²: Je dobré, když se mše svatá koná v latinské řeči, kromě čtení, kázání a přímluv věřících; stejně mají být neznámější modlitby¹⁸³ z podání církve přednášeny latinsky a eventuálně některé části mají být provedeny v gregoriánském chorálu. Všeobecněji žádám, aby budoucí kněží už od doby semináře byli připravováni na to, aby rozuměli latinské mši svatě a sloužili ji a aby používali i latinské texty a gregoriánský chorál. Ať se neopomíná možnost, aby i věřící byli vychováni

znát (nazpaměť) nejobvyklejší modlitby v latině a určité části liturgie zpívat v gregoriánském stylu.¹⁸⁴

Slavení eucharistie v malých skupinách

63. Hodně odlišná situace vzniká v některých pastoračních okolnostech, v nichž se právě kvůli vědomější, aktivnější a plodnější účasti dává přednost celebraci v malých skupinách. I když se uznává výchovná hodnota, která se skrývá v této volbě, je nutné objasnit, že tyto celebrace musí být sladěny s pastorační nabídkou diecéze. Tyto experimenty by totiž ztratily svůj pedagogický charakter, kdyby byly pocíťovány jako protiváha k souběžně uspořádaným akcím místní církve. V této souvislosti synoda vyzdvihla některá kritéria, kterých je nutno se držet. Malé skupiny musí sloužit k tomu, aby sjednocovaly farní společenství, ne je rozbíjely; to musí nacházet své potvrzení v konkrétní praxi; tyto skupiny musí napomáhat plodné účasti celého shromáždění a přitom pokud možno uchovávat jednotu jednotlivých rodin v liturgickém životě.¹⁸⁵

Liturgická slavnost prožitá s vnitřní účastí

Mystagogická (zasvěčující do tajemství) katecheze

64. Velká liturgická tradice církve nás učí, že pro plodnou účast je zapotřebí osobně odpovídat slavenému tajemství tím, že se ve spojení s obětí Krista vydává vlastní život ke spáse celého světa. Proto biskupská synoda doporučila pečovat o to, aby gesta i slova hluboce odpovídala vnitřní dispozi. Kdyby ta chyběla, vydávají se naše slavení (eucharistie), byť by byla sebe živější, nebezpečí, že sklouznou do ritualismu (obřadnosti). Proto musí být rozvíjena eucharistická víra, která věřící připravuje prožívat osobně, co se slaví. Jaké mohou být přiměřené výchovné prostředky tváří v tvář zásadní důležitosti vědomé účasti? Synodní otcové jednomyslně poukázali na cestu katecheze mystagogického rázu, která věřícím napomáhá k tomu, lépe pronikat do slavených tajemství.¹⁸⁶ Zvláště kvůli spojení mezi *ars celebrandi* a *actuosa participatio* je nutno potvrdit, že „nejlepší katechezí o eucharistii je sama dobře slavená eucharistie“¹⁸⁷. Liturgie totiž má totiž od své přirozenosti pedagogickou účinnost uvádět věřící do poznání slavených tajemství.

Právě proto v tradici nejstarší církve nabývala výchovná cesta křesťana, aniž by zanedbávala systematické chápání obsahu víry, vždycky zkušenostní ráz, v němž bylo rozhodující živé a přesvědčivé setkání s Kristem hlásaným autentickými svědky. V tomto smyslu ten, kdo uvádí do tajemství, je především svědek. Takové setkání se jistě prohlubuje katechezí a nachází svůj pramen i vyvrcholení ve slavení eucharistie. Z této základní struktury křesťanské zkušenosti vyvěrá požadavek mystagogické cesty, na níž je nutno mít stále na mysli tři prvky:

a) Jde především o *vyklad obřadů ve světle události spásy*, v souladu s živým podáním církve. Vždyť slavení eucharistiemi ve svém bohatství stále odkazy na dějiny spásy. V ukřižovaném a zmrtvýchvstalém Kristu můžeme opravdu slavit všechno spojující střed celé skutečnosti (srov. Ef 1,10). Křesťanská komunita již od počátku chápala události Ježíšova života — a zvláště velikonoční tajemství — ve vztahu k celé starozákonní cestě.

b) Mystagogická katecheze se kromě toho musí starat o to, aby *uváděla do smyslu znamení*, která jsou obsažena v obřadech. Tato úloha je zvláště naléhavá ve velmi technizované době, jako je naše, v níž hrozí nebezpečí ztratit vnímavost pro znamení a symboly. Více než informovat musí mystagogická katecheze znovu probouzet a vychovávat vnímavost věřících pro řeč znamení a gest, které spolu se slovem vytváří obřad.

c) Konečně musí mystagogická katecheze usilovat o to, *aby ukázala, jaký význam mají obřady pro křesťanský život* ve všech jeho rozměrech: v práci a povinnostech, v myšlení a citu, v činnosti a odpočinku. K mystagogické cestě patří zdůrazňovat spojení v obřadu slavených tajemství s misionářskou odpovědností věřících. V tomto smyslu je vyzrálým výsledkem mystagogie vědomí, že vlastní život je neustále proměňován slavením svatých tajemství. Cílem veškeré křesťanské výchovy je ostatně formovat věřícího jako „nového člověka“ k dospělé víře, která ho uschopní vydávat ve svém okolí svědectví o křesťanské naději, které ho oduševňuje.

Aby se dala v našich církevních společenstvích rozvíjet taková výchovná činnost, k tomu je zapotřebí náležitě připravených vychovatelů. Přirozeně celý Boží lid se musí

SACRAMENTUM CARITATIS

cítit zapojen do této formace. Každá křesťanská obec je povolána být místem pedagogického uvádění do tajemství, která jsou slavena ve víře. V tomto ohledu otcové během synodu zdůrazňovali větší zapojení společenství zasvěceného života, hnutí a sdružení, která díky svým charismatům mohou dodávat křesťanské formaci nový rozlet.¹⁸⁸ Také v dnešní době Duch svatý není nijak skoupý při vylévání svých darů, aby podpořoval poslání církve, která má povinnost šířit víru a vychovávat ji k její zralosti.¹⁸⁹

Úcta k eucharistii

65. Přesvědčivé znamení působnosti eucharistické katecheze na věřící je jistě rostoucí schopnost vnímat v tajemství Boha přítomného mezi námi. To je možno zjistit pouze skrze specifické projevy úcty vůči eucharistii, do nich musí věřící uvádět mystagogická cesta.¹⁹⁰ Mám na mysli zcela všeobecně význam gest a postojů jako je klečení během důležitých chvil eucharistického kánonu. Při veškerém přizpůsobení oprávněné rozdílnosti znamení, která jsou v souvislosti rozmanitých kultur používána, má mít každý živé vědomí a také je vyjádřit, že se při každém slavení (eucharistie) ocitá před nekonečnou velebností Boha, který k nám přichází pokorným způsobem ve svátostných znameních.

Adorace a eucharistická zbožnost Vnitřní vztah mezi slavením liturgie a adorací

66. Byla to jedna z nejintenzivnějších chvil synodu, když jsme se spolu s mnoha věřícími odebrali do baziliky sv. Petra k eucharistické adoraci. Tímto znamením modlitby chtělo shromáždění biskupů upoutat pozornost na význam vnitřního spojení mezi slavením eucharistie a adorací. V tomto hluboce významném aspektu víry církve leží jeden z nejrozhodnějších prvků cesty církve, který byl liturgickou reformou, podnícenou 2. Vatikánským koncilem odsunut do pozadí. Zatímco tato reforma dělala první kroky, nebyl dostatečně jasně vnímán vnitřní vztah mezi mší svatou a adorací Nejsvětější svátosti. Jedna tehdy rozšířená námitka vycházela z poznámky, že nám byl eucharistický chléb dán k jídlu a ne k nazírání. Ve skutečnosti se ukázalo, že tento alternativní

protiklad ve světle zkušenosti modlitby církve je zcela nepodložený. Již sv. Augustin řekl: „*Nemo autem illam carnem manducat, nisi prius adoravit... pecemus non adorando* — Nikdo nejí toto tělo, aniž by předtím adoroval... hřešili bychom, kdybychom neadorovali.“¹⁹¹ Vždyť v eucharistii nám jde vstříc Boží Syn a rád by se s námi spojil; eucharistická adorace není nic jiného, než přirozené rozvinutí slavení eucharistie, které je samo v sobě největším úkonem klanění církve.¹⁹² Přijmout eucharistii znamená klanět se tomu, kterého přijímáme; právě tak a jenom tak budeme s ním jedno a dostaneme jistým způsobem předchuť krásy nebeské liturgie. Úkon klanění mimo mše svaté prodlužuje a umocňuje, co bylo ve slavení liturgie vykonáno: „Hluboké a opravdové přijetí může zrát jen v adoraci. A právě v tomto osobním setkání s Pánem pak také zraje společenské poslání, které je obsaženo v eucharistii a která chce zbořit hranice nejen mezi Pánem a námi, nýbrž také a především hranice, jež rozdělují jedny od druhých.“¹⁹³

Praxe eucharistické adorace

67. Spolu se shromážděním synodu proto doporučuji pastýřům církve a Božímu lidu eucharistickou adoraci, ať už jednotlivě nebo ve společenství.¹⁹⁴ V této souvislosti bude velmi užitečná náležitá katecheze, v níž bude věřícím vysvětlen význam tohoto kultovního úkonu, který umožňuje plodněji v sobě prožívat slavení liturgie. V rámci možnosti by měly být zvláště v hustě obydlených oblastech určeny kostely a oratoře a vyhrazeny pro stálou adoraci. Kromě toho doporučuji, aby se dětem při vyučování katechismu a zvláště během přípravy na první svaté přijímání přiblížila krása setrvávání s Ježíšem a aby se pěstoval úžas nad jeho přítomností v eucharistii.

Rád bych zde vyjádřil svůj obdiv a podporu všem institutům zasvěceného života, jehož členové věnují značnou část svého času eucharistické adoraci. Tímto způsobem dávají všem příklad lidí, kteří se dávají formovat skutečnou přítomností Pána. Stejně bych rád povzbudil sdružení věřících jakož i bratrstva, která převzala tuto praxi jako svůj zvláštní závazek; stanno se tak kvasem kontemplace pro celou církev a poukázání na to, že Kristus je středem života jednotlivce i společenství.

Formy eucharistické zbožnosti

68. Osobní vztah, který jednotlivce naváže s Ježíšem přítomným v eucharistii, ho stále odkazuje na celé církevní společenství tím, že v něm živí vědomí, že patří k Tělu Krista. Proto zvu nejen jednotlivé věřící k tomu, aby si našli čas setrvávat v modlitbě před Nejsvětější svátostí, nýbrž považují to za svou povinnost nabádat i farnosti a jiná církevní sdružení, aby uspořádaly chvíle společné adorace. Samozřejmě všechny již existující formy eucharistické zbožnosti si uchovávají svou hodnotu. Myslím například na eucharistická procesí, především na tradiční procesí Božího Těla, na zbožnou praxi čtyřicetihodinové modlitby, na místní, národní, i mezinárodní eucharistické kongresy a na jiné podobné iniciativy. Tyto formy zbožnosti, náležitě aktualizované a přizpůsobené různým okolnostem, si zasluhují, aby byly pěstovány i dnes.¹⁹⁵

Umístění svatostánku v kostele

69. Ve spojení s významem eucharistické adorace a úcty ke svátosti Kristovy oběti se biskupská synoda ptala, jaké je náležité umístění svatostánku v našich kostelech.¹⁹⁶ Jeho správná poloha totiž napomáhá poznat skutečnou přítomnost Krista v Nejsvětější svátosti. Je nutné, aby každý, kdo vstoupí do kostela, snadno zjistil místo, na kterém jsou eucharistické způsoby uchovávány, také díky věčnému světlu. S tím musí počítat architektonické řešení posvátné budovy: v kostelech, v nichž není kaple Nejsvětější svátosti a zůstává svatostánek na hlavním oltáři, je vhodné používat této struktury k uchování a adoraci eucharistie a je nutno se vyhnout tomu, aby se před něj postavilo „sedes“ (sedadlo, katedra) celebranta. V nových kostelech je dobré naplánovat kapli Nejsvětější svátosti blízko presbytáře. Kde to není možné, měl by být svatostánek umístěn na vyvýšeném místě v prostoru absidy nebo na jiném bodu, kde je na něj dobře vidět. Taková rozvázná opatření přispívají k tomu, že se dodá důstojnost svatostánku, který by měl být vždy pečlivě umělecky ztvárněn. Přirozeně je nutno brát ohled na všechno, co říká k tomuto tématu *Všeobecný úvod k Římskému misálu*.¹⁹⁷ Poslední úsudek o této věci ovšem přísluší diecéznímu biskupovi.

(dokončení příště)

Pracovní překlad: P. Josef Kolářek SJ

SACRAMENTUM CARITATIS

- ¹⁰⁵ *Relatio post disceptationem*, 4: L'Osservatore Romano (14. 10. 2005), str. 5
- ¹⁰⁶ Srov. *Sermo* 1,7; 11,10; 22,7; 29,76; *Sermones dominicales ad fidem codicum nunc denuo editi*, Grottaferata 1977, str. 135, 209nn, 292nn, 337. Benedikt XVI.: Poselství církevním hnutím a novým společenstvím (22. 5. 2006): AAS 98 (2006), 463.
- ¹⁰⁷ Srov. 2. Vatikánský koncil: Pastorační konstituce o církvi v dnešním světě *Gaudium et spes*, 22.
- ¹⁰⁸ Srov. 2. Vatikánský koncil: Dogmatická konstituce o Božím zjevení *Dei Verbum*, 2.4.
- ¹⁰⁹ Srov. *Propositio* 33.
- ¹¹⁰ *Sermo* 227,1: PL 38, 1099.
- ¹¹¹ Sv. Augustin: *In Johannis Evangelium Tractatus*, 21, 8: PL 35, 1568.
- ¹¹² Tamtéž, 28,1: PL 35, 1622.
- ¹¹³ Srov. *Propositio* 30. Také mše svatá, kterou církev slaví během týdne a na kterou jsou věřící pozváni, aby se jí účastnili, nachází svou vlastní formu ve dni Páně, ve dni vzkříšení Krista; *Propositio* 43.
- ¹¹⁴ Srov. *Propositio* 2.
- ¹¹⁵ Srov. *Propositio* 25.
- ¹¹⁶ Srov. *Propositio* 19. *Propositio* 25 upřesňuje: „Autentický liturgický úkon vyjadřuje posvátnost eucharistického tajemství. Ta by měla pronikat slovy a úkony kněze celebranta, zatímco se přimlouvá u Boha, jak se svými věřícími tak za ně.“
- ¹¹⁷ *Všeobecný úvod k římskému misálu*, 22; srov. 2. Vatikánský koncil: Konstituce o liturgii *Sacrosanctum Concilium*, 41; Kongregace pro bohoslužbu a svátosti: Instrukce *Redemptionis Sacramentum* (25. 3. 2004), 19-25: AAS 96 (2004), 555-557.
- ¹¹⁸ Srov. 2. Vatikánský koncil dekret o pastorační službě biskupů v církvi *Christus Dominus*, 14; *Sacrosanctum Concilium*, 41.
- ¹¹⁹ *Všeobecný úvod k římskému misálu*, 22.
- ¹²⁰ Srov. tamtéž.
- ¹²¹ Srov. *Propositio* 25.
- ¹²² Srov. *Sacrosanctum Concilium*, 112-130.
- ¹²³ Srov. *Propositio* 27.
- ¹²⁴ Srov. tamtéž.
- ¹²⁵ Při všem, co se týká těchto aspektů, by se měly věrně dodržovat pokyny *Všeobecného úvodu k římskému misálu*, 319-351.
- ¹²⁶ Srov. *Všeobecný úvod k římskému misálu*, 39-41; *Sacrosanctum Concilium*, 112-118.
- ¹²⁷ *Sermo* 34,1: PL 38, 210.
- ¹²⁸ Srov. *Propositio* 25: „Jako všechny umělecké výrazové prostředky, musí být i zpěv co nejloubežji uveden do souladu s liturgií, účinně se podílet na jejím cíli, tj. musí vyjadřovat víru, modlitbu, úžas a lásku k Ježíšovi přítomnému v eucharistii.“
- ¹²⁹ Srov. *Propositio* 29.
- ¹³⁰ Srov. *Propositio* 36.
- ¹³¹ Srov. *Sacrosanctum Concilium*, 116; *Všeobecný úvod k římskému misálu*, 41.
- ¹³² *Všeobecný úvod k římskému misálu*, 28; Kongregace pro obřady: Instrukce *Eucharisticum Mysterium* (25. 3. 1967), 3: AAS 57 (1967), 540-543.
- ¹³³ Srov. *Propositio* 18.
- ¹³⁴ Tamtéž.
- ¹³⁵ *Všeobecný úvod k římskému misálu*, 29.
- ¹³⁶ Srov. Jan Pavel II.: Encyklika *Fides et Ratio* (14. 9. 1998), 13: AAS 91 (1999), 15-16.
- ¹³⁷ Sv. Jeroným: *Comm. in Is. Prol.* PL 24, 17; srov. *Dei Verbum*, 25.
- ¹³⁸ Srov. *Propositio* 31.
- ¹³⁹ *Všeobecný úvod k římskému misálu*, 29; srov. *Sacrosanctum Concilium*, 7.33.52.
- ¹⁴⁰ *Propositio* 19.
- ¹⁴¹ *Sacrosanctum Concilium*, 52.
- ¹⁴² *Dei Verbum*, 21.
- ¹⁴³ Proto vybidla synoda, aby byl vypracován pomocný prostředek na základě tříletého lekcionáře a aby se daly podněty pro vnitřní souvislost hlásání předvídaných čtení s učením víry; srov. *Propositio* 19.
- ¹⁴⁴ Srov. *Propositio* 20.
- ¹⁴⁵ *Všeobecný úvod k římskému misálu*, 78.
- ¹⁴⁶ Srov. tamtéž, 78-79.
- ¹⁴⁷ Srov. *Propositio* 22.
- ¹⁴⁸ *Všeobecný úvod k římskému misálu*, 79d.
- ¹⁴⁹ Tamtéž, 79c.
- ¹⁵⁰ S ohledem na starobylé a ctihodné zvyky a na výslovná přání synodních otců jsem vyzval příslušné kongregace, aby studovali možnost přeložit pozdravení pokoje na jinou chvíli, například před přinášením darů. Taková volba by byla jistě smysluplný poukaz na napomenutí Pána, že před každou obětí je nutné smíření (srov. Mt 5,23nn); srov. *Propositio* 23.
- ¹⁵¹ Srov. *Redemptionis Sacramentum* (25. 3. 2004), 80-96: AAS 96 (2004), 574-577.
- ¹⁵² Srov. *Propositio* 34.
- ¹⁵³ Srov. *Propositio* 35.
- ¹⁵⁴ Srov. *Propositio* 24.
- ¹⁵⁵ Srov. *Sacrosanctum Concilium*, 14-20, 30nn. 48nn; *Redemptionis sacramentum* (25. 3. 2004), 36-44: AAS 96 (2004), 561-564.
- ¹⁵⁶ Č. 48.
- ¹⁵⁷ Tamtéž.
- ¹⁵⁸ Srov. Kongregace pro klérus a jiné kongregace římské kurie: Instrukce k některým otázkám o spolupráci laiků ve službě *Ecclesiae de mysterio* (15. 8. 1997): AAS 89 (1997), 852-877.
- ¹⁵⁹ Srov. *Propositio* 33.
- ¹⁶⁰ *Všeobecný úvod k římskému misálu*, 92.
- ¹⁶¹ Srov. tamtéž, 94.
- ¹⁶² Srov. 2. Vatikánský koncil: Dekret o laickém apoštolátu *Apostolicam actusitatem*, 24; *Všeobecný úvod k římskému misálu*, č. 95-111; *Redemptionis Sacramentum* (25. 3. 2004), 43-47: AAS 96 (2004), 584-566; *Propositio* 33: „Tyto úřady musí být zavedeny podle specifického mandátu a opravdových požadavků slavicí obce. Laické osoby, jež jsou pověřeny těmito službami, musí být pečlivě vybrány, dobře připraveny a doprovázeny stálým dalším vzděláváním. Jejich jmenování musí být na určitou dobu. Musí být v obce známi a a musí se jim od ní dostávat vděčného uznání.“
- ¹⁶³ Srov. *Sacrosanctum Concilium*, 37-42.
- ¹⁶⁴ Srov. 386-399.
- ¹⁶⁵ AAS 87 (1995), 288-314.
- ¹⁶⁶ Srov. Posynodální apoštolská exhortace *Ecclesia in Africa* (14. 9. 1995), 55-77: AAS 88 (1996), 34-47; Posynodální apoštolská exhortace *Ecclesia in America* (22. 1. 1999), 16.40.64. 70-72: AAS 91 (1999), 752-753; 775-776; 779; 805-809; Posynodální apoštolská exhortace *Ecclesia in Asia* (6. 11. 1999), 21nn: AAS 92 (2000), 482-487; Posynodální apoštolská exhortace *Ecclesia in Oceania* (22. 11. 2001), 16: AAS 94 (2002), 382-384; Posynodální apoštolská exhortace *Ecclesia in Europa* (28. 6. 2003), 58-60. AAS 95 (2003), 685-686.
- ¹⁶⁷ Srov. *Propositio* 26.
- ¹⁶⁸ Srov. *Propositio* 35; 2. *Sacrosanctum Concilium*, 11.
- ¹⁶⁹ Srov. *Katechismus katolické církve*, 1388; *Sacrosanctum Concilium*, 55
- ¹⁷⁰ Srov. Encyklika *Ecclesia in Eucharistia* (17. 4. 2003), 34: AAS 95 (2003), 456.
- ¹⁷¹ Mezi nimi např. sv. Tomáš Akvinský: *Summa Theologiae*, III, q. 80, a. 1,2; Terezie od Ježíše: *Cesta dokonalosti*, 35. kapitola. Učení Tridentského koncilu je směrdatně potvrdilo: 13. zasedání, kapitola VIII.
- ¹⁷² Srov. Jan Pavel II.: Encyklika *Ut unum sint* (25. 5. 1995), 8: AAS 87 (1995), 925-926.
- ¹⁷³ Srov. *Propositio* 41; 2. Vatikánský koncil: Dekret o ekumenismu *Unitatis redintegratio*, 8, 15; *Ut unum sint* (25. 5. 1995), 46: AAS 87 (1995), 948; *Ecclesia in Eucharistia* (17. 4. 2003), 45-46: AAS 95 (2003), 463-464; Kodex kanonického práva, kánon 844, §3-4; Kodex práva Východních církví, kánon 671, §34; Papežská rada pro jednotu křesťanů: Direktiář pro uplatňování zásad a norem o ekumenismu (25. 3. 1993), 125, 129-131: AAS 85 (1993), 1087-1089.
- ¹⁷⁴ Srov. č. 1398-1401.
- ¹⁷⁵ Srov. č. 293.
- ¹⁷⁶ Srov. Papežská rada pro sociální komunikace: Pastorační instrukce o sociálních komunikačních prostředcích k 20. výročí „Communio et Progressio“ *Aetatis novae* (2. 2. 1992): AAS 84 (1992), 447-448.
- ¹⁷⁷ Srov. *Propositio* 29.
- ¹⁷⁸ Srov. *Propositio* 44.
- ¹⁷⁹ Srov. *Propositio* 48.
- ¹⁸⁰ Takové poznání mohou nabýt kandidáti kněžství v semináři prostřednictvím vhodných iniciativ: srov. *Propositio* 45.
- ¹⁸¹ Srov. *Propositio* 37.
- ¹⁸² Srov. *Sacrosanctum Concilium*, 36 a 54.
- ¹⁸³ Srov. *Propositio* 36.
- ¹⁸⁴ Srov. tamtéž.
- ¹⁸⁵ Srov. *Propositio* 32.
- ¹⁸⁶ Srov. *Propositio* 14.
- ¹⁸⁷ *Propositio* 19.
- ¹⁸⁸ Srov. *Propositio* 14.
- ¹⁸⁹ Srov. Benedikt XVI.: *Homilie* při prvních nešporách Selsání Ducha svatého (3. 6. 2006): AAS 98 (2006), 509.
- ¹⁹⁰ Srov. *Propositio* 34.
- ¹⁹¹ *Enarrationes in Psalmos* 98, 9; CCL XXXIX, 1385; Srov. Benedikt XVI.: Proslav k Římské kurii (22. 12. 2005): AAS 98 (2006), 44-45.
- ¹⁹² Srov. *Propositio* 6.
- ¹⁹³ Benedikt XVI.: Projev k Římské kurii (22. 12. 2005): AAS 98 (2006), 45.
- ¹⁹⁴ Srov. *Propositio* 6; Kongregace pro bohoslužbu a svátosti: Direktorium o lidové zbožnosti a liturgii (17. 12. 2001) č. 164-165, stát Vatikán 2002, str. 137-139; *Eucharisticum mysterium* (25. 5. 1967): AAS 57 (1967), 539-573.
- ¹⁹⁵ Srov. *Relatio post disceptationem*, 11: L'Osservatore Romano, ročník 35, č. 12, str. 13.
- ¹⁹⁶ Srov. *Propositio* 28.
- ¹⁹⁷ Srov. č. 314.

KOMENTÁŘE

tové škály a staví jako nejvyšší normu rasu, národ nebo stát... kdo z nich činí náboženské hodnoty a zbožšťuje je do modlářského kultu, ten obrací a fašuje Bohem stvořený ... řád věcí."

Dále papež odmítá německou národní církev a zdůrazňuje, že primát římského biskupa garantuje jednotu Církve a je Kristovou odpovědí na vyznání učedníků. Distančuje se od nacionálně socialistické interpretace pojmu „zjevení“, „víra“, „nesmrtelnost“, „dědičný hřích“, „pokora“ a „milost“. Zdůrazňuje, že mravní řád musí spočívat na Desateru a nemůže být produktem doby nebo lidských názorů. Hovoří o přirozených právech, k nimž patří svoboda náboženství, svoboda výchovy a rodičovské volby školy. Odmítá zásadu, podle níž „je právem to, co slouží lidu“.

Encyklika hájí Starý zákon a říká, že „kdokoli chce z Církve a ze školy vykazat biblické dějiny a moudré učení Starého zákona, rouhá se Božimu jménu a jeho plánu spásy“.

Papež vybízí mládež, aby se postavila propagandě a povinným organiza-

cím, nepřátelským k Církvi, a aby byla hrdá na dějiny Církve. Má dbát na pravé hodnoty, k nimž patří péče o rodinný život a právo na svěcení neděle.

Papež děkuje laikům, kteří zůstávají věrni Církvi. Výslovně se obrací na rodiče; ti si mají být vždy vědomi, že žádná světská moc nemůže zrušit „Bohem chtěnou vazbu odpovědnosti, jež je pojí k jejich dětem“.

Pravý mír mezi Církví a státem je sice zásadním přáním Církve, ale nesmí být udržován za každou cenu.

První tištěné kopie dopravil nuncius diplomatickou poštou do Berlína. Berlínský biskup je pak tajnými kurýry nechal dopravit všem německým prelátům. Další exempláře se tajně tiskly ve dvanácti tiskárnách, byly pak distribuovány všem farářům a konventům. Encyklika byla pak předčítána s kazatelnou na Květnou neděli 21. března 1937. V sobotu večer se o akci dozvědělo gestapo: v neděli ráno stály před kostely jeho hlídky, ale bylo už pozdě. Přesto byl každý, kdo měl u sebe text encykliky, okamžitě zatčen.

Mezinárodní společenství reagovalo nadšeně. Také židovské obce i tisk se radovaly, protože encyklika obsahovala tak silné zatracení rasismu.

Pro Církev v Německu měl zásadní postoj jejích představitelů závažné důsledky. Katolické školy ve Württembergu, Bavorsku a Sársku byly zrušeny hned v roce 1937, v dalších zemích později. V roce 1939 byla v celém Německu škola jednotná.

Mezinárodní ohlas a odhalení povahy nacistické ideologie však nezabránily mocnostem v tom, aby na konferenci v Mnichově podepsaly smlouvu s nacistickým režimem. Tak se vražedný nacionální socialismus začal rozlévat po celé Evropě. Jeho ideové jádro postihla ale encyklika *Mit brennender Sorge* přesně: šlo o biologický rasismus jako základ nového pohanství. Proto požadoval Alfred Rosenberg, aby z bible byl vyloučen Starý zákon a z Nového zákona Pavlovy listy. Tak měla vzniknout nová církev, založená na krvi, rase a půdě.

*Mgr. Michaela Freiová
Autorka je publicistka.*

Linie vzkříšení v Bibli

Tato linie začínající hluboko v dějinách Izraele a pokračující v dějinách „Nového Izraele“, tj. Ježíšovy církve, má gradační charakter. Alespoň tak nám ji prezentují svatopisci.

Na jejím počátku stojí Abrahám s nadějí, že Bůh Hospodin může vzkřísit jeho milovaného syna Izáka. Příběh najdeme v Genesis 22. Jejím prostředním bodem je Eliáš (vzkříšení vdovina syna, 1. Královská 17,17–24) s Elišou (vzkříšení syna Šúnemanky, 2. Královská 4,8–37). Je to zároveň jakýsi důkaz, že Bůh byl a je schopen Izáka opravdu vzkřísit.

Vrcholem této linie je Ježíš Kristus, a to z toho důvodu, že v NĚM se naplňuje jak dar vzkřísit z mrtvých dceru Jairovu (Mt 9,18–26) nebo vzkřísit Lazara (J 11,1–44), tak i událost zlomová — jeho vlastní vzkříšení (Mt 28,1–20).

Od této chvíle to nejsou proroci a jakýsi Bůh z hor, ale Ježíš a jeho následovníci, kdo křísí. On je tím, v jehož jménu se křísí, ostatní jsou nástroji. Tradice učí, že Bůh Otec vzkřísil Ježíše, takže slávu a moc vzkříšení nemohu připisat Ježíši člověku, ale je nutné jí připisovat Bohu Otci.

Foto: archív

Vrchol vzkříšení ve vztahu Boha k Bohu, k němu samotnému, se ukázal na Ježíši. Vrchol vzkříšení ve vztahu Bůh – člověk se ukáže, až všichni vstane-

me k poslednímu soudu. Kéž to nebude k odsouzení.

*Jan Krůta
Autor je student.*

KOMENTÁŘE

Radar pod paprsky Mnichova

Už dlouho nic nenadzvedlo českou veřejnost tak, jako plán postavit na českém území americkou radarovou základnu zařazenou do systému protiraketové obrany. Otázka se původně zjevila jako předvolební téma, ale narozdíl od mnoha jiných nevyhasla. Stále víří veřejné mínění, a možná teprve bude kulminovat.

Úplně na začátku se zdálo, že karta s radarovou základnou je šikovně vytažena, neboť donutí představitele ODS (především), aby se před volbami přihlásili k myšlence, která ve výzkumech veřejného mínění beznadějně prohrávala. ODS ovšem vyhrála volby i navzdory tomu, že se (opatrně, ale přece) vyjádřila pro. Navíc šikovně kontrovala tím, že se o této věci jedná již několik let, a že tedy vládní sociální demokraté jsou také namočení.

Rozdělená společnost

Radar sice nikomu volby nevyhrál ani neprohrál, ale polarizoval českou veřejnost na dva tábory. Přitom nesejde na tom, kolik lidí zastává určitý názor, ale který z nich je správný. Máme chtít radarovou základnu nebo dokonce anti-rakety? Odpověď zní ANO. Proč ANO? Proč máme chtít na svém území cizí vojenské objekty a jednotky? Odpověď zní ANO, neboť je to pomoc našemu spojenci.

Češi jako spojenci

Jestli něco patří do historické výbavy českého národa, potom je to mimo jiné skutečnost, že jsme svým spojencům prozatím nikdy příliš nepomohli, což nám ale nebrání, abychom je mnohokrát nežádali o pomoc, jako by to pro ně měla být samozřejmost – kdykoliv přispěchat na pomoc malé zemičce uprostřed Evropy. Povědomí českého národa o pravidlech zahraniční politiky je formováno pocitem zrazení Mnichovskou dohodou, ve které spřátelené evropské velmoci, Velká Británie a Francie, předhodily naše pohraniční území Hitlerovi. Cítíme se být zrazení, neboť jsme od nich přece nežádali nic než to, aby kvůli nám šly do války proti Německu. A ony to pro nás neudělaly. Kdesi hluboko v podvědomí nemalé části národa se usídlil postoj, že když oni nás tehdy zradili, tak nám dali lekci reálné politiky, a že i my teď máme právo nikomu nepomáhat.

Pocity křivdy ovšem mohou být falešným rádcem. Je pravda, že západní velmoci pro nás tehdy mohly udělat více. Ale těžko to po nich můžeme spravedlivě požadovat. Zážitky z první světové války

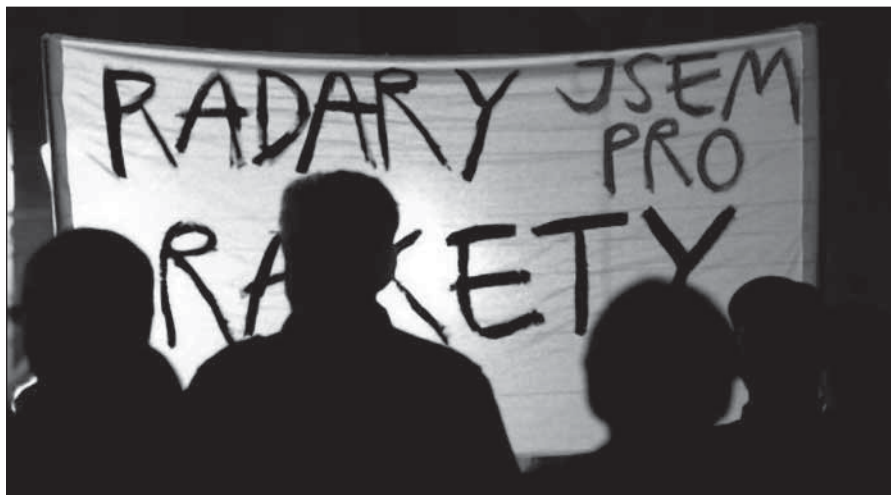

Foto: aktuařně.cz - Luděk Hradítek

byly ještě čerstvé a nikomu se nechtělo je opakovat. Navíc je dobře známo, že demokratické země jsou ve věci vyhlásování válek těžkopádné, dlouho strádají morální sílu udělat to, co je správné, a neumějí se tak systematicky a bezohledně připravovat na ozbrojený konflikt jako totalitní diktatury. Politici i společnost tehdy potřebovali čas, aby si uvědomili, s kým mají v osobě Adolfa Hitlera čest. Když na to došlo, dlouho neváhali. Po napadení Polska, poučení osudem Československa, vyhlásili během pár dnů válku. A pejme se sami sebe: „Vyhlásilo by kvůli Polsku válku Československo?“

Když už byla vyhlášena, zachovali se především Britové opakovaně velmi šlechetně. Po napadení neutrální Belgie opustili svá dlouho budovaná postavení v severní Francii a vyrazili jí na pomoc, přestože ona do té doby, hrdě neutrální, společenstvím s Británií pohrdala. Nijak si tím nepomohli, odkryli svůj bok německému obchvatu a možná dokonce uspíšili prohru v bitvě o Francii. Stejně tak vyrazili na pomoc Řecku, přestože věděli, že je to ztracený podnik. Ale nemohli nechat svého spojence na holičkách. Dokázala by se takto šlechetně zachovat i Česká republika?

Je válka vždy nemravná?

Válka je samozřejmě strašlivá, ale také se v ní projevují lidské charaktery. Dává prostor pro hrdinství, odvahu, sebeobětovávání. Vyhlásit válku nebezpečnému nepříteli může být projevem morální vyspělosti; tiše sedět a ani neudat nemusí být vždy způsobeno jen touhou po míru, ale také zbabělostí. Ne nadarmo se říká, že mír může být daleko nemravnější než válka. Co bychom si kupříkladu mysleli o Spojených státech

amerických, kdyby se kdysi nemíchaly do německých a japonských záležitostí? Jak morální by byl jejich postoj, kdyby nechaly militaristické Japonsko ovládnout jihovýchodní Asii a nacistickému Německu by předhodily celou Evropu a přilehlé oblasti? A jak by se nám líbilo, kdyby USA nevybojovaly studenou válku proti komunismu nebo aktuálně žhavý boj s terorismem?

Dějiny se mohly vyvíjet i jinak. Britové opakovaně dostali nabídku se s Hitlerem dohodnout. Američané se nemuseli zajímat, co se děje tam někde za oceánem, ve vzdálené Evropě. Sovětský svaz mohl dál pokračovat ve své expanzi (pokud by už touto dobou neměl pod kontrolou celý svět). Že se tak nestalo je divné, neboť kdyby v pozici Britů či Američanů byli Češi, kteří odmítají spojenecký závazek být i jen ve formě pouhého radaru, odvíjela by se historie úplně jinak.

Radar jako morální problém

Kauza radaru proto není důležitá kvůli vojenskému významu tohoto zařízení, ale proto, že dává příležitost zbavit se konečně stereotypů morálního mnichovství. Hysterických pocitů, že když pro nás kdosi před sedmdesáti lety nepřinesl obět nejvyšší, že od té doby nemá nikdo právo chtít od nás být i jen minimální projev spojeneckého ducha. Sedmdesát let jsme v roli obětí, jednou toho, podruhé onoho historického zvratu. Na tu chudákovskou roli jsme si už zvykli a doufáme, že se o nás ostatní postarají. Proto ten zmatek, když jsme náhle dostali příležitost ukázat, že morální kvality, které jsme vždy požadovali od svých spojenců, máme také.

Mgr. Jan Šmíd

Autor je šéfredaktor studentských novin Agora.

DOTAZY ČTENÁŘŮ

Zmrtvýchvstalý Ježíš

Řada čtenářů vyjádřila přání seznámit se stanoviskem učitelského úřadu na různé aktuální otázky. Na zaslané dotazy týkající se víry a mravů odpovídají kněží Řádu bratří kazatelů (dominikánů) s úmyslem stanovisko Církve srozumitelně zprostředkovat. Dotazy lze zasílat na korespondenční adresu redakce uvedenou v tiráži.

Podle čeho poznali učedníci zmrtvýchvstalého Ježíše?

Co je pro člověka typické, když tělo se mění?

Jak vlastně vypadá oslavené tělo? To je opravdu těžká otázka uvědomíme-li si, že tělo, které známe, totiž neoslavené, se stále mění. Člověk stárne, jeho tělo vypadá jinak v deseti letech, jinak ve třiceti, jinak v šedesáti. A přece je to stále totéž tělo, tentýž člověk, táž osoba. A až se duše opět s tělem spojí, jak budete vypadat? Jako dvacetileté, desetileté, nebo třicetileté? Vždyť by mělo všechny podoby.

Ve skutečnosti to však nepřekonatelný problém není. Na vzhledu totiž záleží velmi málo. Jsou jiné typické znaky, podle nichž můžeme člověka poznat. Třeba podle jeho gest. Podle způsobu, jak vezme šálek s čajem, jak podává ruku... Tak Ježíše mohli poznat například při lámání chleba. Jeho typický „rukopis“, s nímž se modlil, pozvedal ruce, lámal chléb... Máří Magdaléna se zaradovala, kdykoli slyšela své jméno z Ježíšových úst. Oslovoval ji s nenapodobitelným způsobem, protože do všeho dával své nenapodobitelné srdce. Proto ho poznala okamžitě podle způsobu, jakým vyslovil její jméno.

Spoustu dalších příkladů bychom mohli uvést, které ukazují, že existuje jakýsi „rukopis lásky“. To jsou ty drobnosti, které děláme pro bližní, děláme je ze srdce a jsou jaksi nenapodobitelné. Zub času se podepisuje na vnějším vzhledu, ale tento „rukopis“ zůstává. Naše matka může už být staříčká, ale podle způsobu, jakým je složená košile, poznáme, že to udělala ona. Vždyť je to řeč její lásky, kterou jsme zvyklí vnímat od malička. Tak možná sv. Jan uviděl něco typického pro Ježíše na způsobu, jakým byly složeny roušky v prázdném hrobě. Stejně tak můžeme tušit, že v Galileji, kam Ježíš zval své učedníky po Zmrtvýchvstání, jim chtěl připomenout všechno to strhující a krásné, čím jejich srdce získal na začátku, když je právě v Galileji povolával svým nezaměnitelným způsobem za apoštoly.

Z oslaveného těla září krásou duše

Neoslavené lidské tělo v sobě nese, navenek projevuje, ale současně i skrývá

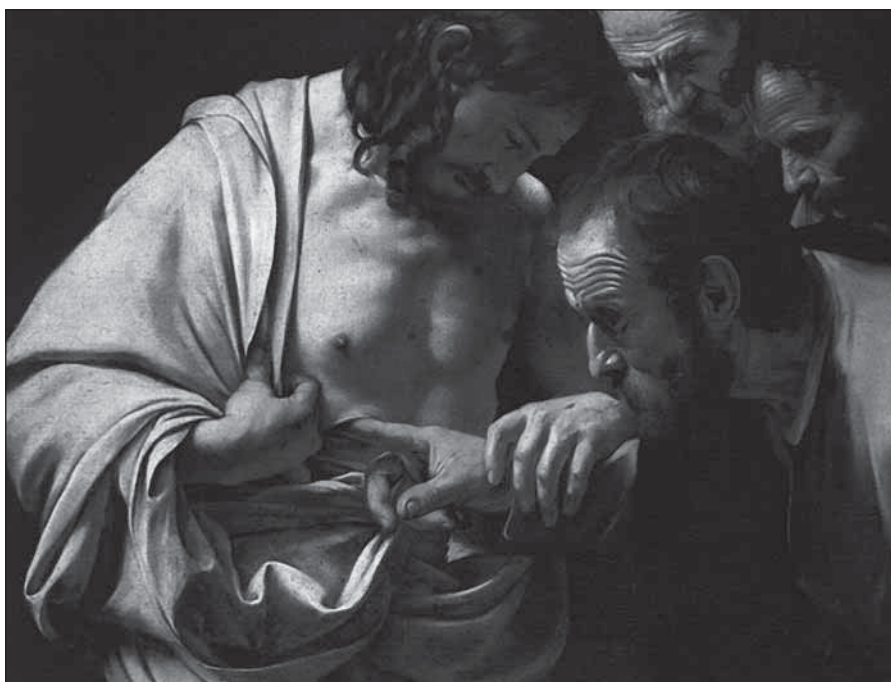

Foto: archivo

vá krásu a život nesmrtelné duše. Vidíme povrch, ale nevidíme, co se děje v člověku. Samozřejmě na očích a tváři lze i tak občas něco z vnitřních hnutí a nálad spatřit, ale jinak tělo skrývá své vnitřní tajemství. Evangelia zmiňují jediný případ, kdy Ježíš před Zmrtvýchvstáním ukázal tajemství svého nitra. Bylo to na hoře Tábor. A tehdy, jak známo, jeho šat zbělel a Ježíš celý zářil. Zářil krásou, která jinak byla ukrytá pod povrchem. Tak předpokládáme, že z oslavených těl doslova září krásou duše. Na druhou stranu z těl, která po vzkříšení budou určena k zavržení, bude také vyzařovat, ale nenávist, hrůza a děs, obraz jejich duše. Tento obraz předtím nebylo vidět, jen občas třeba v nenávistném pohledu. Naproti tomu duše zapálená láskou k Bohu již na této zemi občas prozradí něco ze své hloubky třeba v pohledu nebo úsměvu.

Člověka nepoznáme podle vzhledu, ale podle srdce

Ježíš nemusel nutně po svém Zmrtvýchvstání při setkání s apoštoly zářit. Tělo bylo dokonale podřízeno duši. Když chtěl, zářil, když nechtěl, nezářil. Když chtěl, byl v místnosti, když nechtěl, nebyl tam. Ale

matoucí bylo to, že jeho tělo navenek ukazovalo jeho nitro. Krásu a obsah jeho duše. Tak bylo snadnější poznat ho pouze pro ty, kdo již dříve stačili poznat a pochopit něco z tajemství jeho nitra, jeho Srdce. Lidé, kteří Ježíši před umučením dokázali naslouchat, chápat jeho slova, jeho lásku a milosrdenství, mohli nyní lépe poznat Ježíše Zmrtvýchvstalého. Vždyť to, co předtím chápali z jeho slov, gest a skutků, nyní vyzařovalo z celého jeho oslaveného těla. Oni totiž, ačkoli tělesnými očima nemohli proniknout do Ježíšova nitra, pronikali tam alespoň svým chápáním. A tak nyní měli výhodu. Napovrch Ježíše poznat nemuseli, ale znali jeho Srdce a to bylo stále stejné, nyní ještě více zřetelné. Apoštolové přiznali, že dlouho nerozuměli Písmu. To znamená, že nerozuměli ani Ježíši. Ale teď, když otvíral jejich srdce a myslil pro Písmo, začali rozumět i Ježíši, který ty věci přišel vyložit, připomenout a naplnit a poznávali ho.

Jednou jim Ježíš řekl, že tělo nic neznamená, co dává život, je totiž Duch. A oni nyní skutečně pronikali do Ducha, který inspiroval Písmo, do Ducha, který vychází z Otce i Syna a pochopili, že se to vše muselo stát a že před nimi stojí Ježíš.

P. Irenej Šiklar OP

NA ZÁVĚR

Děkujeme za vaše ohlasy. Těšíme se na vaše podněty, které můžete zasílat na adresu redakce uvedenou v tiráži. Čtenářské dopisy jsou redakčně kráceny a nemusejí vyjadřovat stanovisko redakce.

Proč je potřebná křesťanská strana?

Přemýšlím, proč je křesťanská strana dnes ještě potřebnější než dřív. Koho mám volit?

ODS má peníze na 1. místě. To je materialismu v modrém. ČSSD s rudými názory a s ještě rudějšími spojenci? Zelení jsou v Evropě taky hodně socialističtí!

A přitom vidíme, že konzum nedělá lidi šťastnější. Vždyť přibývá sebevražd, i těch, kteří hledají útěchu v alkoholu a drogách. Jsou mezi nimi i lidé vzdělaní a bohatí.

Křesťanství nabízí proti tomu smysl života = víru v Boha, ve věčný život. S Boží záštitou a ochranou můžeme být klidní a radostní.

Rady, které jsou v Desateru, nás vedou v praxi k lásce ke všem lidem, k pravdě, k poctivosti, k pevné rodině atd. To jsou klady křesťanství a křesťanské strany, s kterými může souhlasit každý slušný člověk.

Uvedu příklady, kdy se křesťanská politika stává pilířem státu.

1. Požadavek nerozlučitelného manželství a odmítání rozvodů je v praxi odmítání škodlivých stresů, soudů o majetku, o děti atd. Proto je pevné manželství nejlepší pro psychiku manželů a jejich dětí. Prospívá i hmotnému blahobytu rodiny.

2. Vážíme si každého dítěte jako Božího daru. Křesťané se nebojí mít víc dětí. Nenechají náš národ vymírat.

3. Teď máme svobodu a svou politickou stranu. Své statečné vzory a slova

kardinála Tomáška: Vzpřimte se a zvedněte hlavy!"

4. To jsou nejpádňější důvody, proč volit a pracovat pro křesťanskou stranu.

Jiřina Procházková, Měřín

Poděkování

Moc vám děkuji za články adresované *Lidovým novinám* a redaktoru Fliedrovi. Všechny tyto články jsem poslal šéfredaktoru LN panu Veselinu Vačkovovi a prosím jej, aby LN změnila proticírkevní zaměření. Je to od nich populistické, protože většina národa je ateistická a ti jim to „baští“. Pokračujte s uveřejňováním toho, co tisk (či televize) píše proti církvi.

František Záleský, Brno

Liturgická čtení

22. 4. Neděle	Sk 5,27b–32.40b–41, Žl 30, Zj 5,11–14, Jan 21,1–19 <i>3. neděle velikonoční</i>	26. 4. Čtvrtek	Sk 8,26–40, Žl 66, Jan 6,44–51 <i>sv. Richarius</i>
23. 4. Pondělí	Sk 13,46–49, Žl 96, Jan 10,11–16 <i>sv. Vojtěch</i>	27. 4. Pátek	Sk 9,1–20, Žl 117, Jan 6,52–59 <i>sv. Simeon Jeruzalémský</i>
24. 4. Úterý	Sk 7,51–8,1a, Žl 31, Jan 6,30–35 <i>sv. Jiří</i>	28. 4. Sobota	Sk 9,31–42, Žl 116, Jan 6,60–69 <i>sv. Ludvík Grignon de Montfort</i>
25. 4. Středa	1 Petr 5,5b–14, Žl 89, Mk 16,15–20 <i>sv. Marek</i>		

29. 4. Neděle	Sk 13,14.43–52, Žl 100, Zj 7,9.14–17, Jan 20,27–30 <i>4. neděle velikonoční</i>	3. 5. Čtvrtek	1 Kor 15,1–8, Žl 19, Jan 14,6–14 <i>sv. Filip a Jakub Menší (Alfeův)</i>
30. 4. Pondělí	Sk 11,1–18, Žl 42, Jan 10,1–10 <i>sv. Pius V.</i>	4. 5. Pátek	Sk 13,26–33, Žl 2, Jan 14,1–6 <i>sv. Florián</i>
1. 5. Úterý	Sk 11,19–26, Žl 87, Jan 10,22–30 <i>sv. Josef Dělník</i>	5. 5. Sobota	Sk 13,44–52, Žl 98, Jan 14,7–14 <i>sv. Godehard</i>
2. 5. Středa	Sk 12,24–13,5a, Žl 67, Jan 12,44–50 <i>sv. Atanáš</i>		

RC MONITOR — zpravodajský čtrnáctideník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Publikované zprávy jsou zveřejňovány na zpravodajském serveru <http://res.claritatis.cz>. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474.

Korespondenční adresa redakce: Res Claritatis, Husova 8, 110 00 Praha 1, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 1683820001/2400.

Redakční rada: Vít Cigánek, RNDr. Václav Frei, Mgr. Michaela Freiová, JUDr. Ing. Jiří Karas, P. Mgr. Pavel Mayer OP, Zdeňka Rybová, Mgr. Radim Ucháč, Kateřina Ucháčová, Ondřej Vaněček. **Teologický poradce:** P. Mgr. Pavel Mayer OP.

Objednávky: Noviny jsou distribuovány zdarma a lze je v požadovaném počtu kusů objednat na korespondenční adrese redakce. Jejich vydávání je možné jedině díky zasláním darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo činí přibližně 10 Kč, což ročně znamená 240 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.